

D a i l ė | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Gerbiamieji skaitytojai,

Atėjo laikas vėl Jus prašyti, kad paremtumėte mūsų savaitraštį, skirdami jo leidybai 2 proc. savo pajamų mokesčio. Tai galite padaryti užpildę Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512.

Adresuokite ją taip:

VšĮ „Meno dienos“, įm. kodas 300007987,
sąsk. Nr. LT247044060003988597, Bernardinų g. 10–8,
LT-01124 Vilnius

Formą galite gauti Mokesčių inspekcijos skyriuose, mūsų redakcijoje arba pasinaudoti VMI elektronine deklaravimo sistema.

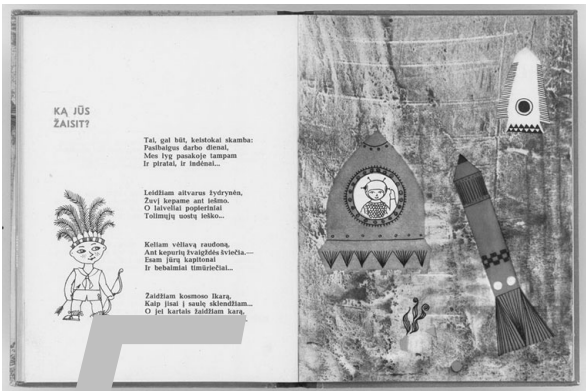
Be to, primename, kad iki kovo 22 d. galite pratęsti „7 meno dienų“ prenumeratą. Prenumeratos kaina mėnesiui – 8 Lt, iki metų pabaigos – 56 Lt. Prenumeratą priima visi pašto skyriai ir interneto tinklalapis www.post.lt

2

Pokalbis su režisiere Ramune Kudzmanaitė

4

Lietuva – lietuviams, arba XXI a. Kudirka

Arvydas Každailis. Iliustracija
V. Rudoko knygai „Kai žemė patekės“.
1967 m.

5

Pokalbis su Arvydu Každailiu ir Agnes Indre

8

Olivier Assayaso filmas „Kino pavasaryje“

Energetikos ir technikos muziejus

O. LAPĖS NUOTR.

Vilnius – užstrigusių projektų miestas?

Pokalbis su dailės ir architektūros kritike Skaidra Trilupaityte

Jau praėjo daugiau nei mėnuo nuo NDG vykusio Architektūros fondo organizuojamo paskaitų ciklo „Show off: reginio architektūra“ uždarymo. Šiandien plačiai aptarinėjamas tebevykstantis Modernaus meno centro (MMC) pastato konkursas, nerimstancijos diskusijos apie architektūros muziejaus kūrimą paskatino sugrįžti prie Skaidros Trilupaitytės paskaitos „Muziejinis Vilnius“ temos. Pokalbyje apžvelgiama Vilniaus muziejų situacija, jų vaidmuo miesto gyvenime bei galimi artimiausios ateities scenarijai.

Vis daugėja turistų, kurie atvykę į miestą sąmoningai atsisako „gaišti“ laiką muziejų lankymui, o vėliau jį skiria tiesiog klajojimui miesto gatvėmis, bendravimui su

vietiniais žmonėmis ir pan. Kaip muziejais „naudojatės“ Jūs?

Kalbant apie muziejaus misiją ir jo vietą mieste man pačiai svarbus konkrečios institucijos statusas miesto bendruomenėje. Tokius dalykus pamatai tik vaikščiodama po miestą. Sąmoningai paskaitoje nesiekiau pristatyti vienprasmės administracinės „gero muziejaus“ formulės. Beje, patys muziejininkai retai kada traktuoja savo instituciją ne kaip konkretaus pavaldumo administracinę vienetą, o kaip gyvenime mieste ir konkrečioje urbanistinėje erdvėje esantį reiškinį. Man asmeniškai neretai sudomina nuošalesnės (ir dažnai ne itin komercinės) vietos, kurios nėra tapusios turistinėmis ikonomis. Pusmetį gyvendama Niujorke sunkiai prisiruošiau nuciiti į „embleminį“ visiems žinomą muziejų su daugybe žiūrovų, tačiau mielai lankiau mažesnes ir ne mažiau vertingas senųjų meno kūrinių kolekcijas kitose erdvė-

se. Tai buvo mano būdas geriau pažinti tą miestą, nesakau, kad jis tinka visiems.

Kiek muziejus patikimai atskleidžia miesto, kuriame jis yra, kultūrą ir kiek jis istorinę miesto atmintį kuria ar atspindi – tiek pačiu pastatu (pvz., Valdo rūmai), tiek jame eksponuojamais atrinktais objektais?

Istorinės atminties formavimo pavyzdžiu galėtų tapti ne tik Valdo rūmai, bet ir Nacionalinės dailės galerijos, kaip buvusio Revoliucijos muziejaus, įvaizdis. Įdomu, kad dabartinėje Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje prie Gedimino Baravyko pavardės rasime teiginį, jog 1980 m. jis kartu su V. Vieliu projektavo Nacionalinę galeriją, nors iš tikrųjų architektai projektavo tik Revoliucijos muziejų! Tai juk kažką sako apie mūsų kultūrinę

NUKELTA | 6 PSL.

„Don Kichoto“ debiutai

Nauji baleto šokėjų Olgos Konošenko ir Kipro Chlebinsko vaidmenys

Helmutas Šabasevičius

Didžiausia 2011 m. Lietuvos baleto naujiena – Eglės Špokaitės karjeros Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro scenoje pabaiga – dar turės būti išsamiau aptarta, bet jau dabar aišku, kad ir baleto mėgėjai, ir tie, kurie save vadina šios srities žinovais, neteko vieno iš impulsų, po spektaklio neduodavusių užmigti ir vertusių kompiuterio klavišais nerangiai vytis talento miražą.

Paskutiniais žiemos mėnesiais Lietuvos baletas praturtėjo keliais smulkesniais jaunųjų artistų vaidmenimis, bet daugiausia dėmesio skyrė savo praeities riteriams – „Gulbių ežeru“ paminėtas choreografo Elegijaus Bukaičio jubiliejus, baleto primarijaus Raimondo Minderio septyniasdešimtmečiui skirta „Miegančioji gražuolė“, kurioje jubiliatas atliko karaliaus vaidmenį, pusšimtinę sukaktį scenoje atšventė Aleksandras Molodovas, „Graike Zorboje“ kartu su visa baleto trupe šėlęs sirtakio ritmu.

Šią solidžią baleto jubiliejų grandinę per dabartį į ateitį nutiesė kovo 5 d. įvykęs Ludwigo Minkaus „Don Kichotas“ – jame Gatvės šokėjos vaidmenį pirmą kartą atliko Olga Konošenko, Espados – Kipras Chlebinskas.

Abu artistai – antrosios kartos baleto šokėjai. Olga Konošenko – XX a. paskutinio dešimtmečio Lietuvos baleto solistės Jelenos Saskovos dukra, Kipras Chlebinskas – puikaus charakterinių vaidmenų atlikėjo Voldemaro Chlebinsko ir baleto artistės Skaidrės Ališauskaitės sūnus. Tačiau baleto menas – iš tų, kur tėvų garbė ir šlovė yra mažiausias ramstis siekiant įsitvirtinti profesijos aplinkoje.

O. Konošenko šiandien – neginčijama Lietuvos primabalerina, ir ši padėtis pelnyta sunkiu darbu bei

per ilgus metus įgyta artistine patirtimi. Didieji vaidmenys, jos biografijoje kaupęsi palengva, pastaraisiais metais išsiskleidė įspūdinga ir įvairiaspalve puokšte, ir vien jiems išvardinti kelių eilučių nepakaktų. Gatvės šokėja – ne klasikinės primabalerinos vaidmuo, tačiau mūsų teatre jis siejamas ir su aukščiausios kategorijos solistėmis – Loreta Bartusevičiute, Aušra Gincityte, taip pat ir Egle Špokaite, ji ši vaidmenį premjeriniuose spektakliuose prieš keliolika metų ruošė greta Kitrės vaidmens ir suvokė jį kaip galimybę atskleisti individualią šokio energiją ir temperamentą.

O. Konošenko – klasikinė balerina: tarp naujausių jos dramatiškų darbų (Balerinos „Raudonojoje Žizel“, Anos „Anoje Kareninoje“ ir

energijos banga. Jos šokis pirmajame paveiksle kaip tik ir džiugino elegancija ir grakštumu, kurie suteikė šiam ryškiam vaidmeniui netikėtų atspalvių.

Bet antrajame – Čigonų stovyklos – paveiksle karaliavo aistringas gaivalas. Kasjano Golcizovskio sukurta šokį O. Konošenko pripildė kraštutinių jausminių būsenų – nuo garsių, stilizuotai rėksmingų pradžioje iki nostalgikiškai prislopintų epizodo viduryje, monologą užbaigdama veržliu įstrižu čiūžtelėjimu suklupus ant kelių. Puikią epizodo interpretaciją solistė paryškino meistriškai išnaudodama ilgo klostuoto drabužio teikiamas galimybes, todėl jos šokis tiesiog žaižaravo.

Antrojo veiksmo pradžioje, Tavernos scenoje, O. Konošenko sa-

„Don Kichotas“

kitų) ryškiai tviska nepriekaištingai nušlifuota „Don Kichoto“ paskutinio veiksmo variacija, kerinti polėkiu ir judesių lengvumu. Šios klasikinės šokėjos savybės, suderintos su energija ir besąlygišku ištirpimu šokio stichijoje, O. Konošenko Gatvės šokėjos pasirodymą leido pajusti kaip antrąją spektaklio pradžią – salę kaip mat užliejo gaivinančios

vo šokių vėl sukūrė nedidelį monospektaklį, kurio choreografinis piešinys pasirodė kiek redaguotas, nei kad įprastai savo scenoje matome, bet jausminis turinys taip pat liepsnotė liepsnojo išraiškingais liemens posūkiais, efektingais žingsnių deriniais, grakščia rankų, ypač riešų plastika.

Vis dėlto didžiausia šio „Don Ki-

choto“ intriga – Kipro Chlebinsko Espados debiutas. Antrą sezoną Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre dirbantis šokėjas – kurį laiką buvęs Nacionalinės M.K. Čiurlonio menų mokyklos Baleto skyriaus mokinys, keletą metų mokėsis Minske ir gavęs Baltarusijos valstybinės baleto akademijos diplomą. Jo kartos šokėjai vis labiau pastebimi mūsų baleto spektakliuose: Kristina Gudžiūnaitė sukūrė išterme, šokio technika ir vaidyba įsiminusį Ridikutės vaidmenį šio sezono premjeroje – „Čipoline“, Vaida Šniurevičiūtė šoka Pelenę to paties pavadinimo Sergejaus Prokofjevo balete, Julija Turkina – Spragtuką, Amūrą „Don Kichote“, Voicechas Žuromskas neseniai paruošė valsietičių dueto partiją balete „Žizel“, Ieva Svetikaitė kol kas daugiau mato Anželikos Cholino spektakliuose.

Kipro Chlebinsko Espadą daugelis ištikimų baleto mėgėjų neišvenigiamai lygins su prieš dvidešimt metų scenoje žaižaravusiu šiuo Voldemaro Chlebinsko vaidmeniu, spinduliuavusiu energiją, aistrą šokiui ir vyrišką temperamentą. Daugumai šių savybių jaunajam K. Chlebinskui nestinga – jo muzikalumas, įsijautimas į šokį (nesvarbu, ar tai masinė scena, Ispanų šokis „Spragtuko“ divertimente, ar jausminga smuikininko Kriaušės serenada „Čipoline“) sustabdo ir ilgam nepaleidžia žiūrovo žvilgsnio.

Pasirodęs scenoje iškart po O. Konošenko Gatvės šokėjos, K. Chlebinsko Espada taip pat prisidėjo prie pastebimai sutirštėjusios energetinės spektaklio atmosferos. Vesdamas toreadorų eilę priekin, abiem rankom į viršų iškėlęs ryškiai plazdančią skraistę, jis įtikino savo jaunatvišku maksimalizmu, nutrūktgalviška drąsa ir sužavėjo personažo piešiniu, Galbūt jame kiek per daug išorinių,

dekoratyvių detalių, tačiau ši efektinga bravūra tinka toreadoro paveikslui – atviras, spindintis žvilgsnis, iškart ieškantis kontakto su žiūrovais, išraiškinga mimika, sklandūs, plastiški gestai organiškai modeliuoja apie pralaimėjimą negalvojančio drąsualio įvaizdį. Juo maloniau, kad K. Chlebinskas – ir kaip personažas, ir kaip artistas – pasirodė esąs dėmesingas, atidus partneris, gebantis savo vaidmens liniją įtaigiai supinti su greta esančios veikėjos sceniniu gyvenimu. Šis bendros teatrinės kūrybos jausmas vis stiprėjo – Čigonų stovyklos scenoje jį paryškino su maksimaliu įsijautimu K. Chlebinsko atliktas monologas, pabaigtas lengvų ir plačių suolių sūkuriu, o Tavernos scenoje jo šokis sudomino santūriais, taupiais, griežtais gestais, tramdomais jausmais, kurių dramaturgijos potekstės nuosekliai išsiskleidė Mercedes epizodo uvertiūroje.

Naujieji O. Konošenko ir K. Chlebinsko vaidmenys bręsti galės tik rudenį – tai buvo paskutinis šį sezoną „Don Kichoto“ spektaklis. Jame antrą kartą turėjo progos pasirodyti smulkesniųjų partijų naujokai – Kitrės drauge šokusi Maja Dolidzė (jos ir Jekaterinos Romankovos duetai buvo nuotaikingi, grakštūs, sinchroniški) ir paskutinio veiksmo *Grand pas* pirmąją variaciją tvirtai, sklandžiai atlikusi Kristina Gudžiūnaitė. Ir vasario 20-osios, ir kovo 5-osios spektakliuose Driadžių valdovės vaidmeniu džiugino Nailia Adigamova – ji šoko lengvai, grakščiai, mėgaudamasi šokių. Kaip jau tapo įprasta, pagrindinius „Don Kichoto“ vaidmenis atliko svečiai – Vilniuje jau matyta Jekaterina Oleinik ir Konstantinas Kuznecovas iš Minsko; ryškų ir technišką šių tarptautiniuose konkursuose tituluotų šokėjų šokį Vilniaus žiūrovai įvertino ovacijomis.

Teatras ilgisi laisvės

Kalbamės su režisiere Ramune Kudzmanaitė

Lietuvos teatre miuziklo žanras vis dar yra gana neįprastas. Ir vis dėlto kovo 8, 9 d. muzikiniu spektakliu pagal F. Garcia Lorcos pjesę „Bernardos Albos namai“ prisistatė naujas teatrinis judėjimas „Vilniaus teatro grupė“, kurios branduolį sudaro miuziklo studijų programą Vilniaus kolegijoje baigę aktoriai. Kalbiname naujosios trupės įkūrėją režisierę Ramunę Kudzmanaitę.

Kaip ir kodėl kilo mintis kurti naują trupę?

Manau, tokia mintis kirba kiekvieno režisieriaus, neturinčio teatro, galvoje, gal net nuo tada, kai jis baigia studijas. Ar nemažai padirbėjau valstybiniuose teatruose. Seniai turėjau tokį norą. Bet nežinau,

Ramunė Kudzmanaitė

M. SIRUSO NUOTR.

ar dar buvo ne laikas, ar drąsos neužteko, ryžto. Jau penkti metai dėstau Vilniaus kolegijos Menų fakul-

tete, kur yra ruošiami muzikinio teatro artistai. Turiu jau trečią kursą ir matau, kaip tie vaikai baigia ir ne-

turi kur pasidėti arba emigruoja į užsienį, net keičia profesiją ir dirba kitus darbus. Bet paragavę teatro mokslų serga tuo, nori vaidinti ir dainuoti. Taigi laukiau kaip visi, kol kas pasirūpins, ministerija ar valstybė. Juk jeigu sukurtą programą, tai logiška, kad kažkam tie specialistai reikalingi. O vieną rytą pabudau ir supratau: nereikia laukti, juk ne kažkas kitas turi daryti, o aš. Ir tiesiog nutariau pati jiems duoti darbo, pati kurti teatrą. Tuo labiau kad svajoju apie jį. Bėgalinis džiaugsmas dirbti su savo išaugintais žmonėmis, kažkaip suartėję, jie tampa kaip savi vaikai, supranta iš pusės žodžio.

Ar trupę sudaro tik pernai studijas

baigęs kursas? Ar yra ir kitų studentų?

Iš pernai baigusio kurso trupėje yra penkios merginos, o „Bernardoj Alboj“ vaidina ir trys pirmakursės. Dabar planuojame statyti vaikishką spektaklį, jame vaidins ir dabartinis kursas, ir ankstesnis.

O kaip trupė plėsis toliau? Gal kviesite ir dramos aktorių?

Labai norėtume ir ketiname. Ir kad tas mokslas nepasibaigtų vien mano mokymu. Norisi, kad jie tobulėtų dirbdami su labiau patyrusiais kolegomis.

Anksčiau spaudoje minėjote, kad

NUKELTA | 3 PSL.

Savąjį pašaukimą suvokus

Smuikininkės Ingridos Armonaitės ir pianistės Indrės Baikštytės rečitalis

Vytautė Markeliūnienė

Kovo 16-oji – smuikininko Raimundo Katiliaus gimtadienis, kuris jau vienuoliktį metai minimas be Maestro. Tačiau šio smuikininko meninę bei žmogišką raišką vis dažniau norisi prisiminti, nes jis pasižymėjo autentiška kūrėjo laiky-sena, kuri šiandienos kontekstuose dar ryškiau atrodo unikali. O tie kontekstai (turiu galvoje konkrečiai muzikinę terpę), neretai balansuojantys ties profesionalumo ir marginalijų riba, skatina atitinkamus

kaip ir piliečio, misija – nebijoti sa-kyti tiesos ir mene, ir gyvenime. Iš-likti sąžiningam. Ir pasistengti ne-būti nupirktam už tris grašius.“ Ar dar galėtume išvardyti daug muzi-ku, linkusių nesusipainioti vienadie-nio populiarumo siekių žabangose ir savo sceninį gyvenimą grįsti rim-tais, laiko patikrintais kriterijais, kurie buvo brangūs ir esminiai R. Katiliui (na, žinoma, ir ne tik jam)? Beje, tiems, kurie dar neska-i-tė neseniai pasirodžiusios knygos „Raimundas Katilius. Kulminacija tęsiasi“ (sudarytoja Milda Celiešiū-

monaitės bei pianistės Indrės Baikš-tytės koncertas kovo 6 d., Taikomo-sios dailės muziejuje. O ir pats kon-certas, bemaž sutapęs savo data, tapo savotiška dovana R. Katiliaus gimtadienio proga: skambėjo trys – C. Debussy, M. Ravelio ir D. Šos-takovičiaus – sonatos smuikui ir for-tepijonui. Visi šie autoriai kadaise rado savo vietą ir R. Katiliaus re-pertuare, kuriame „Sonatų vakarai“ sudarė atskirą jo rečitalių žanrinę grupę. Kalbėdama apie smuikinin-kę I. Armonaitę, pirmiausia pa-brėžčiau jos, kaip atlikėjos, indivi-dualų braižą, nekopijuojantį, neimituojantį, tarpstantį savojo meninio skonio diktuojamame re-pertuare. Tačiau, ko gero, šios smui-kininkės studijų, sceninio bei peda-goginio kelio procese kaip tik būta daug tiesioginių sąsajų su R. Kati-liumi. Jo specialybės klasėje I. Ar-monaitė mokėsi Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje, vėliau studijavo pas tą patį peda-gogą – Igorį Bezrodną Maskvos konservatorijoje, dar vėliau su R. Katiliumi buvo kolegos Lietu-vos muzikos ir teatro akademijos styginių katedroje. Vis dėlto šios są-sajos veikia turi simbolinę reikš-mę, nes R. Katilius ir I. Armonaitė – dvi stiprios, savarankiškos ir skir-tingos mūsų muzikinio gyvenimo asmenybės.

Rečitaliui parengti tris XX a. so-natas smuikui ir fortepijonui (C. Debussy, M. Ravelio ir D. Šos-takovičiaus, parašytas maždaug 50 metų istoriniu diapazonu), ir būtent šias – tai tikrų profesiona-lių verta programa. Ką reiškia to-kia programa? Pirmiausia – sukur-tą trijų skirtingų stilistinių pasaulių erd-vę. Antra – įprasmintą trijų grynojo instrumentalizmo pavyzdžių ištarmę. Trečia – siekį šių opusų interpreta-cinei gyvensenai suteikti universa-lių ir individualių vertybių sambū-

vį. Beje, dera priminti, kad I. Ar-monaitės ir I. Baikštytės ansamblis tąvakar Vilniuje debiutavo, nors pirmąjį savo koncertą sugrojo dar 2009-aisiais Tarptautiniame Nidos Thomo Manno festivalyje. Tada jau buvo galima pajusti interpretacinį

jo ypatingu lengvumu (C. Debussy Sonatoje), įvairialypėmis gilaus skambesio transformacijomis sklei-dėsi pianistės partija. C. Debussy ir M. Ravelio ciklus, skambėjusius I koncerto dalyje, suvienijo prašmat-naus dekoratyvumo estetika, pasi-

NUOTRAUKA IŠ LNF ARCHYVO

Ingrida Armonaitė

karštį, ir tai, kad šioms skirtingų kar-tų muzikėms lemta užmegzti kūry-binį dialogą.

Dialogo kerais persmelktas bu-vo ir kovo 6 d. koncertas, kuriame ansamblio narės, suvokdamos tai, kas būdinga ansambliškumui, nes-i-stengė niveliuotis sinchroniškai kū-rybine mąstysena. Tad vietomis (ypač M. Ravelio Sonatoje) jautei, kad vienu metu sąveikauja tarytum dvi savarankiškos sonatos – tą išpū-dį lėmė abiejų partijų skambesio pilnatvė. Tokio muzikų dialogo aki-vaizdoje buvo girdėti stiprūs kūry-biniai impulsai, gimstantys ne iš nuolankumo, solisto ir akompanuo-tojo hierarchijos, bet iš dviejų kū-rybingų asmenybių pasisakymo reikmės. Ir tie impulsai, regis, lė-mė ansamblio niuansuotės pojūtį – smuikininkės intonacija pasižymė-

reiškusi tembrine įtaiga, gėrėjimusi linijų reljefu ar ritminės artikuliaci-jos variantais, be to, ir stebėtinomis dinaminės raiškos galimybėmis. II dalyje išgirsta galinga D. Šosta-kovičiaus Sonata, op. 134, privertė duetą visiškai persiorientuoti iš ra-finuoto (kartais net hedonistiško) grožio į psichologinės įtampos, dvasinio nerimo, tragedijų kupiną pasaulį. Sudėtinga kūrinio sąranga, dramatiškos temų transformacijos, įtemptų epizodų sukuriai skatino tikslingą ansamblio muzikinę min-tį, struktūrinę logiką. Interpretuo-damos D. Šostakovičiaus ciklą I. Armonaitė ir I. Baikštytė muzi-kinį dialogą mezgė kaip lygiavertę dviejų partijų polifoniją, sukurda-mos vientisą virš materijos pakilu-sią milžiniško opuso atmosferą.

V. RAZMOS NUOTR.

Indrė Baikštytė

klausimus: ar susimąstoma apie tai, kas yra daugiau nei amatas, profesinis igūdis, kas yra atlikėjo garbė, įsipareigojimas, misija. Įdomu, ar dar turi pirmąjį poveikį, ypač jau-nesnės kartos profesionalams, a. a. smuikininko R. Katiliaus mintys: „Aš įsivaizduoju, kad menininko,

tė, 2010, „Versus aureus“, 320 p.), pasinaudodama proga patarčiau tą padaryti, idant mažiau kamuotų „trijų grašių“ ilgesys ir daugiau įpa-reigotų savo pašaukimo suvokimas.

Vis dėlto, kad „katiliškos“ nuo-statos dar gajos ir turi sekėjų, pa-liudijo smuikininkės Ingridos Ar-

apsiribosime. Jeigu pribręs koks dramos spektaklio projektas, tai vien dėl to, kad esam muzikinės krypties, jo tikrai neatsisakysime. Norisi praplėsti mūsų dramos teat-ro supratimą. O ir mano kūryboje buvo daug muzikinių spektaklių. Kažkas mane taip kreipia.

Kaip įsivaizduojate savo publiką? Kokiai kuriate ir kokios laukiate savo spektakliuose?

Mes laukiame visų. Premjera Vil-niaus mažajame teatre nustebino ir nudžiugino tuo, kad buvo be galo daug jaunų žmonių, studentų, bet buvo ir solidžių, ir mano amžiaus, ir vyresnių žmonių. Dabar statysi-me vaikišką spektaklį, bet tikimės įtikti visiems, kam įdomu.

O koks tai bus spektaklis?

Norėtusi statyti Astridos Lind-gren „Emilį iš Lionebergus“, nes dalis mūsų teatro dar tik pirmakur-siai, o tai yra labai gera medžiaga jiems mokytis ir tobulinti aktorinį meistriškumą, kurti personažus vai-

kų spektakliui. Muzikos dar neži-nau, bet, manau, ir vaikai labai mėgsta spektaklius, kuriuose yra daug dainų ir šokių.

Aš pati turiu seną svajonę – Pa-solini pjese, kurios man nepavyko pastatyti Nacionaliniame teatre.

O kodėl pradžiai pasirinkote „Ber-nardos Albos namus“?

Kurse buvo vien merginos, tai viena priežastis. O kita vertus, tai labai įdomi tema jaunimui – laisvės problema. Turime dvidešimt metų laisvės... Ką su laisve daryti? Ber-narda sako: „Gyvenam ne kaip no-rim, o kaip galim“, o mums norėjo-si pabandyti paieškoti spektakliu galimybės gyventi, kaip *norim*.

Repetuodamos improvizavote ar turėjote išbaigtą viziją?

Mums labai padėjo Vytis Jan-kauskas, šiuolaikinio šokio guru. Didelė laimė ir sutapimas, kad jis irgi yra Vilniaus kolegijos dėstyto-jas ir mes kartu buvom diplominio darbo vadovai. Taip pat prisidėjo

vokalo dėstytojos, nes merginos tu-rėjo atsiskaityti ir vokalą, ir šokį, ir aktorinį. O dailininkė Laura Lušai-tytė yra mano sena bičiulė, su kuria mes statome jau bene penktą spek-taklį.

Kaip diplominį darbą, šį spektaklį rodėte dar praėjusių metų birželį „Menų spaustuvėje“. Ar daug jis pasikeitė nuo to laiko?

Pasikeitė, nes reikėjo įvesti tris pirmakurses. Kaip minėjau, tie kur-sai labai skiriasi, kiekvienais metais susirenka labai skirtingi žmonės. Šių metų kursas labai organiškas, temperamentingas, išalkęs žinių ir noro dirbti. Mergaitės įliejo daug naujos gyvybės. Na ir dėl to teko daug ką repetuoti iš naujo. Manau, tai išėjo į naudą.

Muzikinis žanras nėra labai popu-liarus Lietuvoje. Kaip manote au-ginti žiūrovus?

Jis nebus mėgstamas, kol neatsi-ras tokių muzikinių teatrų. Kaip sa-kiau, mes nesieksime būti vien miu-

ziklo teatru, bet ir neatsisakysime gerų miuziklų. Turime bendradar-biavimo planų: yra Škotijos grupė, režisierius, choreografas ir vokalo mokytojas, kurie norėtų pastatyti spektaklį mūsų teatre. Ir manau, jei-gu tai bus profesionalus, gražus miu-ziklas, kokių pilna Londono sceno-se, tuomet ir publika juos pamėgs.

Tai kokia yra Jūsų teatro vizija, kaip norisi gyventi Jums ir naujajai „Vilniaus teatro grupei“?

Sunku suformuluoti. Norisi išsi-veržti iš savo rėmų, ieškoti naujų scenos meno krypčių, gal labiau performansų, aikštės meno. Muzi-ka suteikia be galo daug erdvės. No-risi suteikti erdvę jaunimui, vietą iš-sisakyti, kurti, galų gale dirbti pagal profesiją. Kai kūriau šį teatrą, pir-miausia supratau, jog nebesinori, kad kas nors man nurodinėtų, kad padėdamas kartu ir apribotų. No-risi laisvai kvėpuoti. Laisvės norisi, ko visiems ir linkiu.

KALBĖJOSI RUGILĖ GIRTAITĖ

Lietuva – lietuviams

Arba XXI a. Kudirka

Laima Kreivytė

„Apšvieta“, kalbėdama apie vertimą bajorų į lietuvius pagal kailiadirbių metodą, priduria: „Kuomi daugiaus juos [bajorus] darbininkai ir „litvomanai“ mokės įbauginti, tuomi iš jų bus galima daugiaus pinigų gauti dėl reikalų lietuvių. Kito kelio nėra!“ Kurgi kito kelio nebus! Menka nauda ir menkai galima remti lietuvių dalykus ant pinigškos pagelbos, surinktos „bauginimu“. Yra žmogystos, kurios, nė nemačiusios „Apšvietos“, renka pinigų „bauginimu“ tamsiose naktyse ant grįžkelių – teisybė, čia renka pinigus ne dėl „reikalų lietuvių“. Argi mums pridera sekti pėdomis tokių žmogystų?!

Vincas Kudirka skiltyje „Tėvynės varpai“. Varpas, 1893, Nr. 3 (čia ir toliau cituojama iš: Vincas Kudirka, Raštai, t. 2, Vilnius: Vaga, 1990, p. 540–542)

Po Kovo 11-osios citynių lietuviai nesusikalba su lietuviais dėl „reikalų lietuvių“ – spaudoje, televizijoje, feisbuke. Ir ne tik lietuviai. Labiausiai dėl to, ką reiškia šūkis „Lietuva – lietuviams“. Kai XXI a. pradžioje, 20 metų po nepriklausomybės atgavimo, girdžiu tokias skanduotes Gedimino prospekte, nesuprantu, kur atsidūriau. Ar Lietuva nepriklauso lietuviams, ar ją kas puola? Maskva, Briuselis, Varšuva, Pekinas? Lietuvių kalba uždrausta, mokyklos uždarytos, Gedimino prospektas virtęs Lenino, gal

net Georgijaus? Kas tie „nelietuviai“, tykantys tamsiose naktyse ant grįžkelių?

Ar tai nėra žvilgsnis į praeitį, vaizduojantis, kad regi ateities košmarus? Tautinė laiko mašina sugedo ir nubloškė mus į XIX a. pabaigą – XX a. pradžią. Tuomet, kai formavosi nacionalinės valstybės, trapi tautinė tapatybė lipdyta atskiriant nuo kitų, akcentuojant etninę kilmę, kalbą ir papročius. Ir tai buvo svarbu – atsigauant po 40 metų trukusio lietuviškos spaudos draudimo, vaduojantis iš carinės Rusijos priespaudos.

Tapti lietuviu tuomet nebuvo paprasta. Būtent tapti, nes lietuviškumas sietas ne tik su etnine kilmė, bet ir su klase – neatsitiktinai Kudirka kalba apie „bajorų vertimą lietuviais“. Namuose lietuviškai kalbėjo muzikai, o iš dvarininkų kilę lietuvių šviesuoliai, pavyzdžiui, rašytojos Žemaitė, Šatrijos Ragana, Lazdynų Pelėda, turėjo išmokyti iki tol nevartotą lietuvių kalbą. Toks sisprespindimas kartu reikė, kad jos iškrinta iš savo luomo – o tai to meto visuomenėje buvo didelis iššūkis.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis laiškus Sofijai rašė lenkiškai, nors jautėsi lietuvis ir prašė išmokyti jį kalbos. Tapimas lietuviu tada nebuvo paprastas – ir Vincas Kudirka, nors kilęs iš valstiečių ir kalbėjęs lietuviškai, yra puikus pavyzdys.

Savo atsiminimuose, pateikiamuose kaip liudijimas „padėkavojimo iš tikros širdies mūsų vyrai

J. Basanavičiui, pirmajam redaktoriui „Aušros“, Kudirka prisimena visus susitikimus ir savo ankstesnę panieką lietuvių. Marijampolės gimnazistai kartu važiuoja namo Velykoms, Basanavičius užtraukia lietuvišką dainą, Kudirka neprijungia: „Chlop“, – pamislį sau lenkiškai, ir nuleidęs nosį tylėjau.“ Jau tapęs Maskvos universiteto studentu, Basanavičius ateina į lietuvių kalbos pamoką ir deklamuoja eiles, kad parodytų lietuvių kalbos grožį. „Komediant!“ – pamislį sau lenkiškai ir apkaitęs nusikreipiau į šalį ir ėmiau skaityti visai ką kitą...

Mokydamasis Varšuvos universitete, Kudirka sako esąs sykiu „lietuvis ir lenkas, nes istorija sujungė lenkus su lietuviais“. Išgirdęs iš kunigo apie Basanavičiaus planus leisti lietuvišką laikraštį, Kudirka lenkiškai pamislį „Bawią się dzieci“. Ir tik gavęs pirmą „Aušros“ numerį Kudirka sugrįžta į lietuvių: „Žiūrau, ant pirmutinio puslapio stovi Basanavičius. „Pranašas“, pamislį tada apie Basanavičių jau lietuviškai.“ Kas nutiko, Kudirkai pradėjus skaityti „Aušrą“, žinome iš mokyklos laikų: „Pasijutau lietuviu esąs.“

Kažkodėl man atrodo, kad tas tris kartus lietuvių atsizadėjęs Kudirka dabar neturėtų jokių šansų „atsiversti“. „Kelkite, kelkite, kelkite“ pakeitė „pulkite, pulkite, pulkite“. Taip atrodo skaitant eisenos dalyvių komentarus. „Žygeivis“ atskleidžia, kokie dar lozungai skambėjo 2011 m. kovo 11-ąją: „Ne Rytams ir Vakarams, Lietuva – Lietuvos vaikams. Lietuvi, stok greta Lietuvio! Už Tautą, Laisvę ir Tėvynę! Prieš „raudoną“, „juodą“, „žydą“ kyšininkų mafiją! Prieš pederastinio „Jievrosuojuzo“ komisarų diktatūrą!“ (http://blog.delfi.lt/sauliustoma/8520/#comments)

Tokią „patriotine“ retoriką bandoma teisinti žvalgantis į XX a. pradžią. Prisiminti Vinco Kudirkos laiką siūlo kita citynių dalyvė Vaiva Strikaitytė: „1902 metų dvyliktame „Varpo“ numeryje, to meto Lietuvių demokratų partija išreiškė tokią poziciją: „Tardami „Lietuva – lietuviams“ mes trokštame išgauti mūsų tautai tokią politiską tvarką, kuriai esant lietuviai galėtų patys save valdyti, nepriklausdami svetimiesiems, o kultūriškas jų ūgis nebūtų trukdomas svetimtaučių.“ Toliau autorė teigia, kad šūkis aktualus iki šiol, nes tautinės mažumos „nebesistengia gerbti valstybių, kuriose gyvena, integruotis į jų kultūrą“, o Lietuvos tautiškas jaunimas „nori, kad jų vaikai galėtų gyventi lietuviškoje Lietuvoje, o ne turkiškoje Vokietijoje, ar vienos tautybės, vienos rasės, vienos lyties Naujajame pasaulyje.“

Tokie pareiškimai rodo, kad tikimosi pagrindas yra grindžiamas kitokių baime ir nesupratimu, išvaizduojant, kad tik atsivėrus nuo „svetimų“ galima saugiai puoselėti

savo tautinę tapatybę. Bet toks praėjusio šimtmečio pražios supratimas buvo smarkiai pakoreguotas istorijos. Holokaustas, etniniai valymai Kosove, Ruandos genocidas, kai per kelis mėnesius išžudyta 800 000 tutsių, akivaizdžiai rodo, kad diskriminacinė „savus“ ir „svetimus“ mirtinai supriešinanti ideologija yra pragaištinga.

Lietuvai vaduojantis iš sovietiš-

sinio sirgalių skanduočių, skelbimų laikraščiuose.

Žygimanto Kudirkos poetiniai performansai rodo, kokia gyvybinga yra oratoriškos lietuvių poezijos tradicija, koks įvairiaabūnis – karštas, įkvėptas, ironiškas, savikritiškas, pakilus, banalus, didingas gali būti šiuolaikiškas santykis su kalba ir kultūra. Su įvairiomis kalbomis ir kultūromis. Geras poetiš-

Paulius Vitkauskas. „Supamoji kėdė Kudirka“. 2006 m.

nės imperijos buvo daugiau gėranoriškumo ir tolerancijos. Sąjūdžio mitinguose dalyvavo skirtingų tautybių ir įsitikinimų žmonės, ir tada Lietuvos užteko visiems. Skanduočių „Okupantai – lauk“ buvo nukreipta ne prieš rusus, o prieš sovietinę galios ir prievartos mašiną, smaigiančią laisvą apsisprendimą. Tokios eisenos tikrai nėra Sąjūdžio tąsa – jos daro naują, visus telkiantį, kitų savitumui atvirą sąjūdį neįmanomą.

Benedictas Andersonas apibūdino naciją kaip „išvaizduojamą politinę bendruomenę“, kurią pasitelkus kalbą, žemėlapi, muziejų, gyventojų surašymą. Tai, kad įkvėpimo vis dar ieškome Kudirkos epochoje, liudija ne tik anachronistinių mąstymų, bet ir savotišką vaizduotės stoka, nesugebėjimą kurti naujų tapatybės formų čia ir dabar. O ypač tai, kad šiandienos išvaizduojama bendruomenė neišsiugdė priešnuodžio baimei ir neapykantai. Siauram, stereotipiniam, agresyviomis skanduočiųmis bukinančiam „lietuviškumui“ yra tik viena alternatyva – laisvas, kūrybiškas, daugiaprasmiškas istorijos ir dabarties apmąstymas ne baidantis kitoniškumo ir naujovių, bet dalijantis skirtingomis patirtimis. XXI a. Kudirka yra šiuolaikinio miesto poetas, „slemeris“, kuriantis repą iš automobilių numerių, autobusų stotelių pavadinimų, daugybės po visą pasaulį išsibarsčiusių Kudirkų, kre-

nės ir gatvinės retorikos susijungimo pavyzdys – „Lietuvos košė“, kurią galima rasti „youtube“ (http://www.youtube.com/watch?v=cquM7SyYRDg) „Giedam gaidą, galiai giedam“ percina į skanduočių „gė-da, gė-da“. Ir toliau – „net gėdai gėda, kaip mes viską gėdinam“. Šis talentingas jaunuolis gali ironiškai vadintis „Mesijumi“, nes jis neša gerą žinią: kūrybiškumas negalią paverčia galia, priešus – draugais, šauksmininką – subtiliu šnabždesiu, nutrintu nuo sirgalių būgnų. „Mes laimėsime – prisidėk bokalą prie ausies, ir girdėsi ošiant“.

Iš XXI a. Lietuvos kasdienybės išaugęs Kudirka teikia vilties, kad vaizduotė ir kūrybiškumas nustelbs priešiško gaivalą. Išivaizduojamoji „slema“ bendruomenė renkasi be progų ir gvyai kuria tai, ką rytoj galės cituoti istorikai, antropologai ir kultūrologai, analizuodami naujus Lietuvos kultūros reiškinius. Norėčiau, kad atsirastų daugiau kuriančių kudirkų. Tegul jų įkvėpimo neslopina baimė ir įniršis. Kaip rašė Kurtas Vonnegutas knygoje „Žmogus be tėvynės“ (2005): „Rupūs miltai: jeigu esi koks nors menininkas, nesvarbu, geras ar prastas, tavo siela auga. Dainuok duše. Dainuok įsijungęs radiją. Pasakok istorijas. Parašyk eilėraščių, nors ir netikusį, draugui. Daryk viską kiek įmanydamas gerai. Tau bus be galo dosniai atlyginta. Tu būsi kažką sukūręs.“

Kronika

Skelbiama pjesių atranka festivaliui „Versmė“

Nacionalinės dramaturgijos festivalis „Versmė“ – ilgalaikis tęstinis Lietuvos nacionalinio dramos teatro projektas, kurio tikslas – skatinti naujų lietuviškų kūrinių teatrui atsiradimą, stiprinti Lietuvos teatro ryšius su mūsų kultūros paveldu ir aktualiais mūsų šalies visuomeniniais procesais.

Pirmą kartą festivalis „Versmė“ buvo surengtas 2005 m. rudenį, kai vyko išankstiniai festivalio skaitiniai, sulaukę žiūrovų ir profesionalų dėmesio. Šimet septintąjį kartą organizuojamą „Versmės“ festivalį ketinama atnaujinti.

2011 metų dramaturgijos festivalį

„Versmė“ sudarys keli etapai:

1. Skelbiamas dramaturgijos konkursas. Konkursui prašome pateikti trumpus (iki 2 psl.) pjesių pristatymus (sinopsius). Kartu galima pateikti būsimos pjesės ištrauką (1–2 scenas). Pjesių pristatymus atsiųsti iki 2011 m. gegužės 1 d.
2. Komisija atrinks iki 10 geriausių pristatymų. Jų autoriams bus pasiūlyta savo idėjas plėtoti teatre kartu su režisieriais ir teatro aktorais.
3. Įdomiausi kūrybiniai rezultatai (pjesių skaitymai ir/arba spektaklių eskizai) bus parodyti lapkričio mėnesį festivalio „Versmė“ programoje.
4. Geriausias darbas bus 2012 m. pastatytas Nacionaliniame dramos teatre.

Nauja festivalio organizavimo forma teatras siekia aktyviai dalyvauti kuriant naujas pjeses ir padėti dramaturgams ateiti į teatrą.

Pjesių pristatymus maloniai prašome siųsti adresu daiva@teatras.lt arba paprastuoju paštu: *Festivaliui „Versmė 2010“, Lietuvos nacionalinės dramos teatras, Gedimino pr. 4, LT-01103, Vilnius.*

LNĐT INF.

Norisi nupaišyti nuotykį vaikams

Pokalbis su dailininkais Arvydu Každailiu ir Agnes Indre

Bolonijos knygų mugėje šiemet Lietuva dalyvaus garbės viešnios teisėmis. Mugės parodose „Illustrarium: Šiuolaikinės Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“ ir „Illustrarium: Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijos “ bus eksponuojami žymiausi Lietuvos vaikų knygų iliustruotojų kūriniai. Šiuo pokalbiu pristatomi parodų dalyviai iš garsios dailininkų Každailių šeimos – Arvydas Každailis ir jo dukra Agnes Indre.

Mugės parodoje „Illustrarium: Šiuolaikinės Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“ bus pristatytos A. Každailio iliustracijos Vytauto Tamulaičio knygai „Svirplio muzikanto kelionės“ (Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1997), Agnes Indre iliustracijos Andriaus Vaišnio knygai „Konstitucijos istorija vaikams“ („Valstybės žinios“, 2003), o parodoje „Illustrarium: Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“ – A. Každailio iliustracijos Algimanto Mikutos knygai „Mūsų automobiliai“ („Vaga“, 1972).

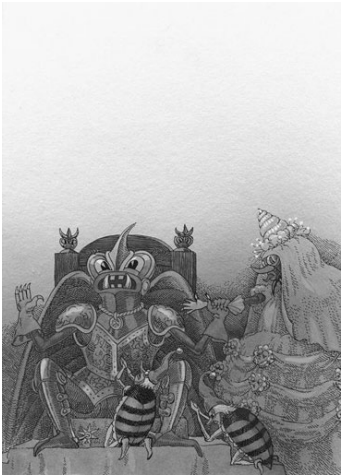
Arvydas Každailis (g. 1939) – nacionalinės tradicijos puoselėtojas, po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo kūrė daug valstybinių užsakymų ir, galima sakyti, tapo „oficialiu“ valstybės dailininku. Jo atžalos, sūnus Daumantas ir dukra Agnes Indre, yra žymūs Lietuvoje knygos dailininkai. Agnes Indre (g. 1965) – puiki vaikų knygų iliustruotoja, dirbanti kelioms užsienio leidykloms, ne kartą dalyvavo Bolonijos mugės parodose, yra gavusi apdovanojimų. Šiame interviu pateikiami klausimai dviem Lietuvos iliustruotojų parodos Bolonijoje dalyviams – tėvui ir dukrai – apie vieną jų kūrybos sritį – vaikų knygų iliustracijas.

Arvydas Každailis atsako į menotyrininkės Giedrės Jankevičiūtės klausimus

Septintojo dešimtmečio pradžioje – Jūs kaip tik tada baigėt studijas Dailės institute – Lietuvos grafikai buvo pavertę vaikų knygų iliustraciją meninių eksperimentų sritimi. Daugeliui modernistų tai buvo proga pasislėpus nuo cenzūros kurti tokius darbus, kokie į dailės parodas nepatekdavo, nes atrankos komisijos jų nepraleisdavo kaip „tarybinės kultūros svetimkūnių“.

Visą laiką stengiausi, kad mano iliustracijos būtų įdomios ne tik man pačiam, bet ir vaikams, kurie skaitys ar vartys mano iliustruotą knygą. Manau, kad šiam principui, pasidavęs pagundai oponuoti oficialiajai meninei doktrinai, nusižengiau tik vieną kartą – iliustruodamas Vytauto Rudoko knygą „Kai žemė patekės“ (Vaga, 1967).

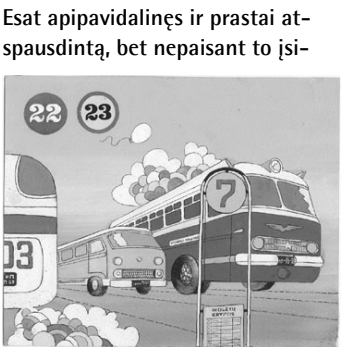
Ši knyga gana ryškiai skiriasi tuometiniame vaikų knygų kontekste savo „nelietuviškumu“. Viršelis,

Arvydas Každailis. Iliustracija V. Tamulaičio knygai „Svirplio muzikanto kelionės“. 1997 m.

antraštinis lapas primena čekų, lenkų knygas, o iliustracijos atrodo tarsi abstrakčiojo siurrealizmo parafrazės – truputį Miró, truputį Paulis Klee.

Taip ir yra. Juk modernizmo mokėmės pirmiausia iš čekų ir lenkų, nors nuo kokių 1965 m. jau gaudavome ir prancūzų, britų, amerikiečių spaudos – knygų, meno albumų, žurnalų. Man labai patiko abstraktusis siurrealizmas – taigi Miró, tačiau vienas mėgstamiausių dailininkų buvo ir liko Klee. Tą susižavėjimą ir išreiškiau savo iliustracijose. Manau, vaikams jos galėjo patikti savo keistumu, savotišku baugumu. Iliustracijos visiškai nedera su tekstu: tekstas persmelktas sovietų ideologija, o paveikslukai su tuo neturi nieko bendra.

Arvydas Každailis. Iliustracija A. Mikutos knygai „Mūsų automobiliai“. 1972 m.

mintinę Algimanto Mikutos knygutę „Mūsų automobiliai“ (1972). Tai tikra psichodelinio meno epochos knyga ir geras lietuviško poparto pavyzdys. Kaip tokios formos, tokie motyvai perlipo geležinę uždangą?

Mums labai rūpėjo nacionalinė istorija, lietuvybės išsaugojimas, bet kartu norėjome būti šiuolaikiški. Jaunystėje labai paisėme madų, kurios ateidavo iš Vakarų. Siauriname arba platinome kelnes, auginame arba skutome barzdas ir plaukus. Dailės instituto bendrabutyje, kai jame gyvenau, apie 1958 m. šokdavome bugivugį – vakarais specialiai treniruodavomės vadovaujami skulptoriaus Juozo Ruzgo. Turiu tų laikų Ruzgo filmuko kopiją. Iš kur Ruzgas gaudavo plokštelių, nežinau, nes plokštelės iš siuntinių, kurias atsiųsdavo lietuviai iš JAV, pasirodė tik 7-ajame dešimtmetyje. Kažko-

kių landų vis dėlto būta. Juk plito vadinamosios „plaučių nuotraukos“ – pagrindiniai naujosios muzikos įrašai. Knygutė apie automobilius – vakarietiškos gerovės ir dinamikos ilgesys. Tokios knygelės negalėjau iliustruoti „senoviškai“. Nebeprisimeniu, iš kur konkrečiai sėmiausi popartinių įspūdžių – tada visi mano draugai domėjosi popartu, – bet gerai prisimenu, kaip vaikščiojau gatvėmis su fotoaparatu ir dariau įvairių automobilių nuotraukas. Šiaip popartas man nebuvo ypač įdomus. Tiesiog ta stilistika tiko knygutei apie automobilius, apie miestą. Tėma padiktavo ir spalvas: juk technika negali būti „natūralaus“, gamtos kolorito. Be to, man reikėjo įtampos, triukšmo įspūdžio. Iš čia atsirado spalvoti debesys, dūmai, triukšmus perteikiančios linijos. Buvo smagu vaizduoti miesto gaudesį. Apie ekologiją tuomet negalvojome. Technikos pasaulis viliojo ir atrodė gražus.

Agnes Indre atsako į dailėtyrininkės Jolitos Liškevičienės klausimus

Kas paskatino tapti vaikiškų knygų iliustruotoja? Kiek Jūsų pasirinkimui įtakos turėjo tėvai, taip pat knygų iliustruotojai?

Mano tėvas yra dailininkas profesionalas ir universalas, jis kūrė ne tik knygas vaikams, bet ir skulptūrą, sienų pano ir išradinėjo savo estampo techniką, o šiuo metu užsiima heraldika, jis miklino ranką ir visą gyvenimą mokėsi. Jo stilistinių paieškų spektras tebėra įspūdingas. Iš tėvo mokiausi kompozicijos pagrindų. Mama irgi buvo plačių pažiūrų ir turėjo daug užsiėmimų, dirbo teatre, televizijoje, kino studijoje, iliustruodavo knygas. Ji nuolat buvo užsiėmusi, ir dabar, gyvendama Amerikoje, studijavo kinematografiją, kompiuterinį programavimą, mama yra profesionalus mokinys ir tobulas mokytojas. Mamai aš labiausiai esu dėkinga už pamokas apie koloristiką, šviesotamsą ir apskritai už jos kūrybingumą.

Kodėl aš pasirinkau vaikų knygą? Taip tarsi išėjo savaime, nes M.K. Čiurlionio menų mokykloje baigiau grafiką, nors mokiausi įvairių dalykų – skulptūros, muzikos. Dar studijuodama džiažą supratau, kad netapsiu muzikante. Galėjau būti tik dailininke. Bestudijuodama muziką, užsukau pas vaikų „Vyturio“ leidyklos vyriausią redaktorių Vytautą Paškevičių, nunešiau jam keturias įremtas savo iliustracijas ir paprašiau man suteikti galimybę. Pradėjau nuo Valdemaro Kukulo eilėraščių knygos „Tamsos didžiulis katinas“ („Vyturys“, 1988) ir Almos Karosaitės eilėraščių knygos „Trakšt ir brakšt“ („Vyturys“, 1989). Pirmą iliustravau labai grafiškai, juoda, balta ir truputis spalvos, o piešdamą kitą įsidrąsinau ir sukūriau ryškiai geltoną, neįprastą tiems laikams ir mūsų kraštams koloritą.

Knygos iliustracijos buvo įvertintos sąjunginiu diplomu, bet tada mes jau skyrėmės nuo Sovietų Sąjungos ir atsiimti jo nesinorėjo. Šias iliustracijas išvežiau į Bologiją, dalyvavau parodose Bologijoje bei Bratislavoje (BIB) ir kažkaip netikėtai gavau darbą užsienyje. Pirmiausiai dirbau vokiečių leidyklai „Verlag Schreiber“, gana sunkiai gyvendama Niujorke, grįžusi į Lietuvą – Taitano leidyklai „Grimm Press“. Tada užsisnis mus atradinėjo...

Agnes Indre. Iliustracija A. Vaišnio knygai „Konstitucijos istorija vaikams“. 2003 m.

Ar neslėgė tėvų žinomumas? Mokėtės M.K. Čiurlionio menų mokykloje, o tuo metu ten mokytoju dirbo Jūsų tėtis?

Kadangi mokykloje dėstė mano tėvas, aš sąmoningai stengiausi būti truputį blogiukė. Visada priešindavausi ir protestuodavau. Kita vertus, tėtis mokykloje nebuvo labai blogai, ypač per vasaros darbų praktikas, kurių metu vaikai buvo vežami į mažus miestelius ir apgyvendinami vasarą neveikiančiose mokyklose. Tėtis tada paimdavo vaikus į mums priklausančią Senadvario sodybą, buvusią poeto Fausto Kiršos gimtinę. Tėn pleneras būdavo daug laisvesnis, visi darydavo, ką norėdavo. Sodyboje yra didžiulis kluonas, aukšta patalpa išgriuvusia siena į nostalgiską peizažą...

Gerau prisimenu vasaras sodyboje, tai buvo tikros, ilgos, alsios vasaros, jos tokios būna tik vaikystėje, mes tysodavome po didžiule nusvirusiomis šakomis ir obuoliais nusirpusia obelimi... Ten rinkdavosi ir visas „zespolas“ (taip buvo vadinama dailininkų draugų kompanija), jie atvažiavę sukrisdavo po ta obelimi, suaugusieji gurkšnodavo vyną, žaisdavo išgalvotą žaidimą trik traką (lietuviška užsienietiško žaidimo su 6 kauliukais interpretacija), diskutuodavo, mes, vaikai, stengdavomės kuo greičiau užaugti, kad galėtume pritapti... Sodyba įsikūrusi labai gražioje vietoje, ant aukšto kalno su atvira panorama į ežerą. Kartais, po audros, ežere pasirodydavo plaukiojančios salos. Mokyklos baigimo proga dariau diplominį darbą – draugų portretus, o fone naudojau Senadvario peizažus.

Ar Jūsų iliustracijose Andriaus Vaišnio knygai „Konstitucijos istorija vaikams“ peizažas yra konkretus,

gal ten daug Senadvario vaizdų?

Ne, nesakytčiau, tai bendras visų matytų peizažų vaizdas. Aš pati nesu daug paišiusi peizažų, mane visada labiau domino žmogaus veidas, tik dabar aš žinau, kad gerai nupiešti medį kur kas sunkiau nei žmogaus veidą. Mano tėvas žavėjosi rembrantiškais ofortais ir mokė mus labai klasikinio peizažo, bet man atrodė, kad labai nuobodu, nes lietuviui peizažo žanras buvo beveik privalomas.

Kas Jus, kaip dailininę, paveikė labiausiai, kokie mėgstamiausi Jūsų autoriai, ką laikytumėte tikruoju savo mokytoju?

Visada žavėjaisi Goya ir ispanų dailė. Jų matematiškai tikslios kompozicijos kažkaip išlaiko lengvumą ir judesį. Žinoma, man labai patiko ir Michelangelo skulptūra, Hanso Holbeino portretai pieštuku ar, tarkim, Mile valstiečiai, visko neišvardinsi. Fotografijoje ir animacijoje pasitaiko nuostabių dalykų. Šiuolaikinėje iliustracijoje – Carlos Nine (g. 1944, Argentina), visame pasaulyje žinomas iliustruotojas, komiksų, animacinių filmų kūrėjas.

Kas Jums svarbiausia vaikų knygų iliustracijoje?

Man vis norisi vaikams nupaišyti nuotykį, ir nors vertinu profesionalumą, jis yra tik reikalingas įrankis, kaip teptukas ar pieštukas. Įmantri stilistika vaikui visiškai nerūpi. Stiliaus išradėjų mene yra nedaug, daugiau yra to stiliaus sekėjų. Taip pat su vaikų iliustracija, stiprią įtaką vaikų iliustracijai yra padarę Dore, Maurice’as Sendakas, komiksai ar toks visų nemėgstamas Waltas Disney’us. Aš esu išradusi tik techniką, pavyzdžiui, man maloniausios yra Oskaro Vaildo „Doriano Grėjaus portreto“ iliustracijos, kurioms aš panaudojau lenktą perspektyvą. Arba – kita technika, nors pasaulyje ji turbūt jau buvo išrasta – akvarelė kaip batika, lieju akvarelę, piešiu žvakę, vėl lieju spalvą... ir išcina toks ruplėtas piešinys, turtingos spalvos, nors efektas kartais nenuspėjamas. Aš esu grafikė, mėgstau piešti ant popieriaus, bet jei reikia, imuosi kompiuterio, dažniausiai – veidams, smulkiam retušiui, arba atvirkščiai – panoraminiams peizažams.

Vilnius – užstrigusių projektų miestas?

ATKELTA IŠ 1 PSL.

vaizduotė. Gerai atsimenu, kad XX a. paskutinio dešimtmečio pradžioje, t.y. dar gerokai iki dabartinės rekonstrukcijos, pastatas *jau* buvo paskelbtas Nacionaline galerija (1993 m.), ten vyko išeivių parodos. Plačiai savo laiku buvo išgarsinta Vytauto Kašubos ekspozicija. Atsimenu ir kai kuriuos kitus renginius – pvz., budistų vienuoliai vestibiulyje dėjo mandalą. Šis „pilkas“ tarpas tarp sovietmečio pabaigos ir 2009-ųjų (kai duris atvėrė NDG) kultūrinėje sąmonėje dabar neegzistuoja, akcentuojamas tik labiau egzotinis *buvusio Revoliucijos muziejaus* naratyvas.

Intriguojančių įvaizdžių, su pastatu susijusių pasakojimų kūrimas užsienyje neretai tampa muziejų (ir ne tik) rinkodarinės strategijos kryptimi. Galbūt ir mūsų muziejai turėtų pasukti šia linkme?

Ne tik muziejai, bet ir miestai šiandien populiarinami nuolat (per)konstruojant įvaizdį. Tam naudojamos ir įprastos viešų ryšių strategijos, taip pat kuriamos naujos legendos. Galima prisiminti kino filmą „Da Vinci kodas“, kuriame įtemptas detektyvinis siužetas prasideda vaizdais Luvre: meno šventovėje vyksta ritualinė mirties scena. Ar galima būtų įsivaizduoti, kad, pavyzdžiui, Lietuvos dailės muziejus įgytų naują „aurą“, jei jo patalpos būtų parodytos nuotykiniam kino filme? Šiaip ar taip, tikslingas naratyvas ar intriga kai kuriems Vilniaus muziejams labai praverstų. Jau net nekalbu apie būtinybę intriguoti žiūrovą edukacinėmis programomis, jos tikrai neturi apsiriboti vien mokinių piešinių parodomis.

Paskaitoje kalbėdama apie kuriamas modernaus muziejaus vizijas teigė, jog per daug jose fikcijų ir per mažai realios situacijos ištyrimo. Vis dėlto buvo nemažai investuota pinigų Guggenheimo muziejaus galimybių studijai atlikti. Kodėl, Jūsų manymu, investicijos nepasiteisino? Kaip apskritai vertinate pastarojo meto mėginimus keisti Vilniaus muziejinę situaciją?

Manau, kad Vilniaus planuotojai vis dar gyvena paviršutiniško mėgdžiojimo stadijoje. Nors esame matę „sėkmės istoriją“ svetur, vargu ar galime ką nors pasiekti vien tik tas istorijas reklamuodami ir retoriškai matydami savo miestą kaip regiono ar Europos lyderį (kaip tame reklaminiame filmuke „Vilniaus vizija 2015“, kuriame teigta, jog Vilnius tuoj tuoj atsidurs šalia tokių miestų kaip Niujorkas, Sidnėjus ar Paryžius). Vilniuje realybė tokia, kad už itin prastą Ermitažo-Guggenheimo muziejaus galimybių studiją buvo sumokėti pinigai, apie kuriuos kokia nors vietinė institucija galėjo tik pasvajoti. Paaiškinimai, kad didžiąją dalį tų pinigų mokėjo privatūs rėmėjai, atrodo juokingi – tokios kalbos kai ką pasako nebent apie realių ar tariamų rėmėjų „įžvalgu-

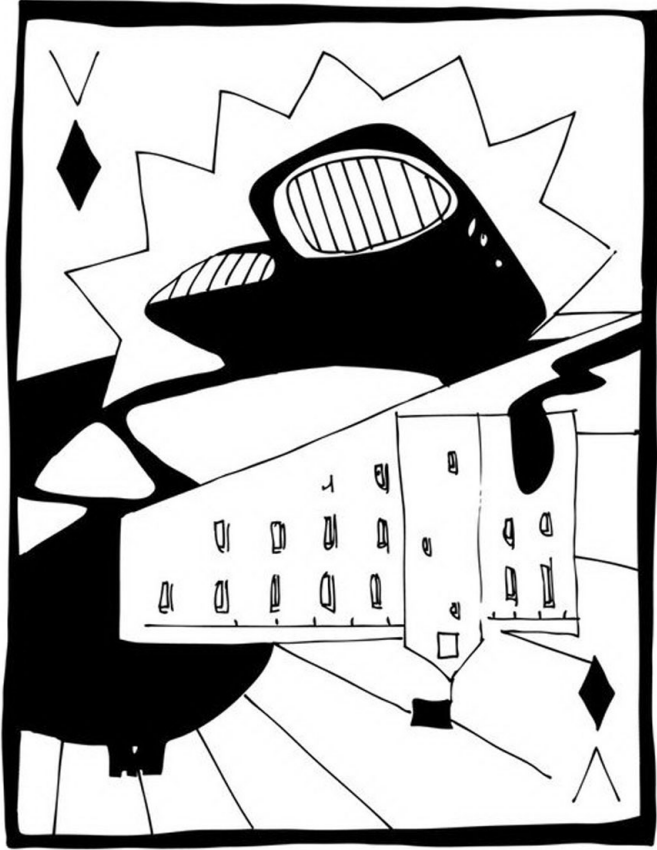
mą“. Rengiant įvairius stambius projektus pasaulyje yra užsakomos galimybių studijos, dauguma jų „nugula į stalčius“, o pasitvirtina vienetai. Turbūt teko girdėti apie tai, jog Helsinkis ne per seniausią pat užsakė Guggenheimo muziejaus galimybių studiją. Deja, vienas mūsų valdžios atstovas neseniai svarstė jau apie tai, jog netrukus gali pririekti „pagerintos“ Vilniaus muziejaus studijos, kuri detaliau papildytų pirmąją. Kitaip tariant, Vilniuje greičiausiai jau įsisąmoninta, kad įmanoma sudaryti veiklos regimybę vien periodiškai perkūrinėjant „strateginius popierius“.

Guggenheimas – bene dažniausiai minimas nesėkmingo muziejinio projekto Vilniuje pavyzdys. Gal tai lėmė pernelyg sudėtinga šio muziejaus struktūrinė „formulė“ – buvo deklaruojami ryšiai ir su *Fluxus* kolekcija, ir su mažai žinomais lietuvių avangardo reiškiniais, ir su pasaulinio garso žvaigždėmis, ir su žydų menininkais litvakais etc.? Vis dėlto ar tai vienintelis nepavykęs bandymas?

Taip, manau, tai lėmė pernelyg komplikuoti muziejais tikslai. Tačiau tokių pavyzdžių yra ir daugiau. Guggenheimo „įkaitu“ tapęs Jono Meko vizualiųjų menų centras, manau, yra nepavydėtinose padėtyje. Mat Vilniaus 2007 m. nupirkta ir garsiai išreklamuota kolekcija nėra eksploatuojama – ji paslėpta Na-

kalbėti. O juk teigta, kad šią kolekciją įsigijęs Vilnius virs kone pasaulio avangardo sostine! Deja, JMVMC pačios savivaldybės yra itin menkai finansuojamas, galerijos įkurdinimas bankrutuojančiame prabangos prekių centre atrodo, švelniai tariant, keistai. Ir apskritai, JMVMC turi mažai ką bendro su įprastomis muziejinėmis funkcijomis, nebent kalbėtume apie pusiau slaptus savivaldybės sandorius su Guggenheimo konsorciumu. O kokiam nors Šiuolaikinio meno centre (t.y. visai ne muziejuje) vyksta didelės tarptautinės *Fluxus* parodos. Ironiška, kad netgi istorinis *Fluxus* populiarinimas intensyviau vyksta ŠMC. Prisiminkime, kad čia vėl atidaryta nuolatinė Jurgio Mačiūno *Fluxus* kabineto ekspozicija (įkurta dar 1997 m.). Ji sukurta iš vienos didžiausių pasaulyje Gilberto ir Lilos Silvermanų *Fluxus* kolekcijos ir pastaraisiais metais keliavo po Europos muziejus. Originalių *Fluxus* kūrinių rinkinys vilniečiams buvo padovanotas, o ne pirktas už didelius pinigus. Tuo noriu pasakyti, kad savivaldybė ir populizmu užsiiman-tys politikai tikrai nėra geriausi aptariamą kultūros reiškinio vadybininkai ar juo labiau vertintojai.

Paskaitoje minėjote ir Tūkstantmečio progai skirtų „virtualių statinių“ nesėkmes – kritikavote abstrakčias plačių užmojų ateities muziejų vizijas. Netikite Bilbao

Petras Išora. Be pavadinimo. 2011 m.

cionaliniame dailės muziejuje. Ir nors pavieniai kūriniai kartkartėmis rodomi JMVMC parodose, yra netgi siunčiami, kiek man teko girdėti, į kai kurias užsienio parodas, tolesnis kolekcijos likimas nežinomas. Apie platesnį jos populiarinimą ar specialistų pritraukimą nėra ko nei

sėkmės istorija?

Mačiau, kad ir 2011–2020 m. Vilniaus miesto savivaldybės kultūros strategijos gairės šiuo metu vėl siūlo gerinti sąlygas gyventojų kūrybinumui ir tam tikslui „įkurti daugiafunkcinį centrą, kuris sudarytų platesnes galimybes skleisti miestie-

Skaidra Trilupaitytė

NUOTRAUKA IŠ ASMENINIO ARCHYVO

čių kūrybinėms galioms, suteiktų galimybes pasirodyti Lietuvos ir užsienio kūrėjams bei kolektyvams“. O architektūrinio ženklo ir savotiško magneto Vilniuje atsiradimui siūlo ma pasinaudoti jau egzistuojančia Guggenheimo konsorciumo daryta galimybių studija bei „įkurti modernų daugiafunkcinį pasaulinio lygio kultūros centrą“. Abstraktūs „išskirtinio centro“ Vilniuje vaizdiniai primena tuščių signifikantą, savotišką ženklą be turinio, jau ne vienus metus „zirziantį“ Vilniaus strategų galvose. Vilniuje nesvarstoma, kodėl visų linksniuojamas stebuklas įvyko būtent Bilbao ir būtent tam tikru istoriniu momentu, nekalbama apie tai, kad pertvarkant Bilbao XX a. paskutinio dešimtmečio pradžioje naujus projektus įgyvendino garsūs pasaulio architektai (ne vien Frankas Gehry). Kita vertus, stebuklas todėl ir yra stebuklas, kad jis vienkartinis ir nelauktas. Galime diskutuoti, kodėl dešimtys kitų pozityviai stebuklo galimybes visame pasaulyje (ir ne tik Vakarų hemisferoje) vertinančių galimybių studijų nevirto jokiais stebuklais, arba klausiti, kodėl Las Vegase veikusio ir prieš porą metų užsidariusio Ermitažo-Guggenheimo padalinys buvo ne stebuklas, o bankrotas?

Ar tai reiškia, kad Vilniuje neįmanoma nieko padaryti? Kokios, Jūsų manymu, pagrindinės tokio neveiknumo priežastys?

Mieste, kuriame nėra politinės valios įgyvendinti tokių seniai suplanuotų dalykų kaip Nacionalinis stadionas, vargu ar gali įvykti net ir regioninio lygio stebuklai. O stadionas, lyginant su Zaha Hadid pasiūlytu muziejumi, yra tiesiog elementari konstrukcija. Čia nesakau, kad reikia būtent stadiono. Taip pat nemanau, kad tam trūksta finansų – tiesiog nėra politinio susitarimo. Juk stadiono „mirtinai prisireikė“ Tūkstantmečio švente bei tarptautinio žinomumo prioritetams manipuliuojantiems politikams. Vis dėlto nebuvo garsiai svarstoma apie tai, kas ir kaip tą stadioną išlaikys po to, kai jis bus pastatytas. Pastarąjį dešimtmetį periodiškai kalama į galvą, jog Lietuvos sostinėje „vis dar neturi-

me“ naujų (!) Kongresų rūmų, kar-tais aktyvuojama Tautos namų idėja. Deja, nepriklausomos Lietuvos politikai nepajėgia susitvarkyti nė su vienu savo pačių palaimintu didžiuoju projektu. Net ir pagrindinis mūsų *milenumo* statinys – Valdovų rūmai – turistų pritraukimo požiūriu virto užstrigusių projektu, nors ilgus metus tai buvo ne vienos vyriausybės prioritetas, kuriam ne vienus metus skirtas specialus finansavimas. Teiginiai apie „staiga“ planus sujaukusią krizę, švelniai tariant, neįtikina. Kaip ir neva pragmatiški įtikinėjimai, jog statinį „dabar jau būtina“ reikia pabaigti ligi 2013 m., nes tik taip turėsime galimybę tinkamai pirmininkauti ES. Kodėl ne iki kokių nors 2015-ųjų ar 2017-ųjų? Juk datas visai nesunku pritempti prie naujai aktyvuojamų ar išgalvojamų „šalies poreikių“. Čia reikia suprasti ir tai, jog šalies finansai daugelį metų sruvo ir tebesrūva kiek kitomis vagomis, nei numato oficialių strategų surašomi planai.

Jūsų piešiama dabartinė muziejų padėtis (tiek idėjų, tiek realizacijų plotmėse) atrodo tarsi patekusi į aklavietę.

„Pasaulinės“ ambicijas stimuliuojanti retorika šiandien man atrodo ne tik tuščia, bet ir pavojinga – ji trukdo pamatyti tų *užstrigusių projektų* priežastis. Kaip rodo Tūkstantmečio statybų pavyzdžiai, taip pat Koncertų bei sporto rūmų ir kt. projektai, kol kas nėra pagrindo tikėti, kad paviršutiniškai kurpiamos vizijos Vilniuje bus įgyvendinamos maksimaliai sklandžiai.

Jei nesugebame vykdyti didelių ir ambicingų projektų, gal reiktų pradėti nuo mažesnių permainų? Kaip manote, kokio muziejaus vizijos būtų adekvačios šiandieniniams poreikiams ir kokius matytumėte jų įgyvendinimo būdus?

Žinoma, galime svarstyti ir apie tai, kokiais būdais reiktų tvarkyti ir panaudoti turizmui šiuo metu egzistuojančias muziejų institucijas ir kai kurias neracionaliai naudojamas patalpas taip, kad miestas ar

NUKELTA Į 7 PSL.

Kriterijų tuštumoje

Iš Carsteno Nicolai parodos „Pionierius“ Šiuolaikinio meno centre

Tautvydas Bajarkevičius

Pasitinka vėsa. Patenki į didelę, tuščią salę, išigėrusią visų pirma vėsos. Ne tik fizine prasme. Akys remiasi į baltai juodą, skaidrią šviesotamsą. Sterili erdvė kvėpuoja aidu ir tuštuma, į kuriuos įsiterpia asinchronišką vizualų ritmą styguojantys objektai, plokštumos, tūriai. Vos įjęs ir keliais žvilgsniais aprėpęs „patirties horizontą“, suvoki jos įsulinį scenarijų, estetinę programą, nuotytkio pažadą (o tiksliau – jo nuspėjamumą). Jau – beveik akimirksniu – iš esmės taps aišku, ką iš čia išsineši. Neatsitiks nieko, nuo ko neteksi amo, tikrai nesusigraudinsi, nebus dramos, susitapatinimo, katarsio. Perfrazuojant Brodskį, stebėsi viską iš kriterijų tuštumos, rinkdamasis savo tempą ir gal kažkiek – kampą. Būsenos horoskopas – kontempliuosi sąlytį su grynaisiais dydžiais, jų daiktiškumu, ritmu erdvėje ir savybėmis, atvertomis grynai, racionaliam pažinimui. Bet tai labiau žiūroviškas suvokėjo pasirinkimas, nei parodos intencijų diktuojama duotybė – paroda, žinoma, gali egzistuoti ir kaip savotiškas indeksas, bloškiantis mintį toli nuo jos fizinės erdvės. Joje esama užuominų, tad toks minties punktyras čia pageidaujamas – jis yra suvokimo scenarijaus dalis.

Tada pasigirs pirmasis šūvis instaliacijos „343 m/s“ viduje ir dviem ilgaais, plonais, lygiagrečiais perregimų sienelių tuneliais pirmyn ir atgal išsprūs dujų kamuolys – vėliau sužinosi, kad tai įvyko garso greičiu (trijų šimtų keturiasdešimt trijų metrų per sekundę). Momentinis, krūptelti priverčiantis ir taip pat staiga nurimstantis dekoratyvinis šokas – ne tiek stiprus, kad atimtų žadą, ne tiek „užglaištytas“, kad nebūtų privertęs sutrikti. Tada už keleto metrų pradės suktis visą šį laiką tylėjęs gigantiškas ventilatorius ir lėtai išsipūs bei nuo žemės pakils

prie plokštumos ventilatoriaus pusėje virvėmis pririštas languotas parašiuotas. Kurį laiką girdėsis variklio gausmas, jausis dirbtinio vėjo dvelkimas, plaikstysis taisyklingai gaubtas medžiaginis kupolas, kol galop viskas nurims ir vėl stos tylą. Vėliau paaiškės, kad ši seka skirtingais intervalais kartosis. Užsimiršęs vėl krūptelsi, pamatysi liepsnelę. Būdamas kitoje salės pusėje atsigręši ir pamatysi, kaip plaikstysis ir tūps parašiuotas. „Mechanizuotas algoritmas, asinchronija, suvaldyta ugnies ir vėjo materija“, – toptels į galvą.

Dvi dideliu atstumu viena priešais kitą esančios sienos iš pirmo žvilgsnio atrodo tarsi nudegintos horizontaliomis, iš šonų blunkančiomis linijomis. Iš antro žvilgsnio – tai tipiškos *optinio meno* mozaikos iš nedidelių juodų ir baltų rombų. Šis, antrasis žvilgsnis masins įdėmiau įsižiūrėti. Jeigu prieisi artyn, tavo regėjimo laukas ims skęsti vien šiame optiniame margumyne, o jeigu kiek pajudėsi vis dar įsižiūrėjęs į tą margumyną, viskas ims lengvai

lietis. Prireiks dalies sekundės, kad žvilgsnio fokusas grįžtų į normalią būseną. Pamažu užsikrėsdamas parodos nuotaika imsi spėlioti, kokios tiksliai dalies sekundės prireikė, kad tai įvyktų.

Tolimiausiam salės kampe – didžiulis juodas keliasienis, pavadin-tas „Anti“. Vėliau sužinosi, kad tokią formą galima pamatyti Dürerio „Melancholijoje“. Dar vėliau, jau namie, tiksliau prisiminsi, kaip ji atrodo Dürerio „Melancholijoje“. Apims dviprasmiškas jausmas. Nes „Pionieriuje“ šis pramoninį artefaktą primenantis daugiasienis viduje bus turėjęs įtaisą – tereminą (prie-taisą, reaguojantį į žmogaus judesius). Prieini, pridedi delną, kažkur viduje ima gausti žemi. Delną gali įvairiai kraipyti – keičiasi tembras ir ritmas. Dürerio paveiksle ši forma šalia melancholijoje skęstančių figūrų amžinai atskirta nuo žiūrovo amžinu paveikslu iliuzijos gyliu – ir šioje archetipinėje perspektyvoje niekada neįsiterps jokia į žiūrovo ir dailininko sukurtos vizijos hipnoti-

nį ryšį įlendanti interaktyvi mašina (nebent kokia nors sapnų mašina, bet tai turbūt irgi įmanoma tik anapus Dürerio ir melancholijos). Šia prasme tai juodasis deimantas, neprieinama metafora, užšaldytos melancholijos scenografijos elementas. Tuo tarpu ta interaktyvioji forma parodoje tobulai įsiterpia į formali-oje kriterijų tuštumoje skendintį žaidimą. Tavo ritmas, tavo kampas, tavo žemi, tavo žaidimas ir tavo taisyklės.

Kelios minimalistinės plokštumos ant šoninių sienų. Viena, pažemėje, projektuoja ant sienos ga-ruojančią šviesą. KyLANčių į orą dujų vizualizaciją. Paradokso esmė – re-alaus dujų kilimo plika akimi ore nematai, regi tik šešėlio pavidalu ant apšviestos sienos. Kita plokštu-ma sudaro taisyklingą stačiakampį iš vaizdajuostės atkarpų ir vadinasi „Portretas“. Iš aprašymo aišku, kad šioje juostoje iš tiesų nufilmuotas portretas. Plokštuma atspindi aplin-ką ir dažniausiai (priklausomai nuo pasirinkto žiūros kampo) žiūrovą.

Portretas skirtas Alexanderiui von Humboldtui. Užuomina, lydinti į kontekstualią įspūdžio tąsą.

Pagaliau, apėjus didelį ratą, išny-ra plastiškai išraiškingiausias objek-tas – ant nedidelės pakyllos pritvirtin-tos dvi iš aliuminio išlietos formos. Kyla pirmas rimtesnis pažintinio po-būdžio šokas ir paradokso nuojau-ta – šios formos išlietos pagal skait-meninę dviejų garso bangų išraišką. Šios dvi bangos – tai žodžiai „Taip“ ir „Ne“. Abu jie ištarti Laurie An-derson. Tam tikru žiūros kampu ši skulptūra fokusuoja žvilgsnį į per-spektyvoje nelabai nutolusią optiškai margą juodų ir baltų rombų lini-ją. Plyšys tarp „taip“ ir „ne“ – pirmoji iracionalesnė mintis ne visai iš kri-terijų tuštumos.

Apie šią parodą labiau nei apie kokią nors kitą galima būtų sakyti, kad visa kita – daugiau ar mažiau spekuliacijos ir nebūtini, tačiau po-tencialiai įdomūs kontekstai. Tiesa, dar galbūt išsinešamas įspūdis – vė-sa ir tuštuma. Tačiau daug labiau fe-nomenologine patirties, o ne verti-nančia kognityvine prasme. Tuštuma, kurioje paradoksaliai dera nuojau-ta, kad kažko lyg ir trūkio – erdvės pojūtis, parodos ritmas, joje esan-čių dydžių bei objektų tankis ir tar-pusavio sąsajos, minties architektū-ra yra tarsi kažkiek prislopinti ir niekaip neprimesti – ir kad kažko lyg ir turėjo trūkti. Paroda, kurios atveju kiek labiau nei įprastai ding-s-ta noras lyginti ir slysta iš rankų kri-terijų kortos. Be abejo, taip teigti gana spekuliatyvu. Visai kita tema būtų parodos kontekstas, jos isto-rinės gijos ir vietos, kurioje ji atsi-rado, specifika. Bet ant šios sunkaus svorio klasifikacijos lentynos šįkart padėkime iš popieriaus išlanksty-tą gervę, kuri galėtų būti įsivaiz-duota ir kaip nematomas oro še-šėlis tarp aliumininių „taip“ ir „ne“ liejinių.

Paroda veikė iki kovo 13 d.

Ekspozicijos vaizdas

ATKELTA IŠ 6 PSL.

bent kai kurie rajonai ženkliai atsi-gautų. Kitaip tariant, nebūtina lauk-ti, kol centre išdygs stulbinantis ir viską pakeisiantis naujas statinys, ypač jei *idea fix* kurpiama politikų galvose. Beje, Lietuvos sostinėje „stebuklas“, ko gero, įvyks, jei pri-vačiomis lėšomis ir (duok Dieve) be politinių trukdžių bus įgyvendintas Modernaus meno centro sumany-mas – neseniai buvo paskelbti šeši architektūros konkurso finalinin-kai. Yra ir puikių naujų muziejų Vil-niuje pavyzdžių – paskaitoje kalbė-jau apie Bažnytinio paveldo muziejų bei Energetikos ir techni-kos muziejų.

Tačiau šie pavyzdžiai nėra nauji statiniai – mes kalbame apie kon-versijos atvejus.

Prisimenant, kiek Vilniuje yra ne-benaudojamų postindustriinių dyk-viečių, galima tikėtis, kad bent da-

lis jų bus susietos ir su naujomis kul-tūrinėmis iniciatyvomis. Kai kurios jų gal bus ne vien trumpalaikės? To-kių „konvertuotų“ muziejinių pa-vyzdžių yra kituose pasaulio mies-tuose, jų yra ir Vilniuje. Buvusios jėgainės vietoje Londone gimė „Ta-te Modern“ muziejus, kitos jėgainės vietoje Londone rengiamas gi-gantiškas „Battersea Power station“ urbanistinis centras. Technikos mu-ziejus Vilniuje taip pat atsirado bu-vusios miesto elektrinės vietoje. Analogiškame konversijos procese gimė Vilniaus dailės akademijos „Titaniko“ galerijos-muziejaus erd-vės, taip pat „Menų spaustuvė“. Vil-niuje potencialios erdvės naujiems muziejams netrūksta.

Tad gal ir MMC naujo pastato Vilniuje nereikia? Yra nemažai šios pozicijos šalininkų, kritiškai žiūrin-čių į faktą, kad priešais Nacionali-nės galerijos pastatą, pačioje mies-to širdyje esanti žalia zona bus

užstatyta nauju statiniu. Juolab kad ir pats centras ketina iš dalies dubliuoti puikiai veikiančios NDG funkcijas.

MMC Vilniuje planuojamas kaip specifinis iš privačios dailės kūrinių kolekcijos atsiradęs muziejus. Tokio tipo muziejų Vilniuje yra – galima prisiminti kad ir Kazio Varnelio namas, nors šis muziejus yra itin už-daras, kamerinis. Kalbant apie ins-titucijos „veikimą“ konkrečiame mieste, muziejaus atvirumą, MMC potencialas akivaizdus. Sutinku, tas potencialas galėtų atsirasti ir kitur – žinant, kiek yra apleistų urbanisti-nių erdvių, ypač toliau nuo centro, galima galvoti ne apie naują pasta-tą, bet mėginti regeneruoti kokį nors esamą kompleksą, pritaikyti jį kolekcijai. Sutikčiau ir su tuo, kad MMC tikslai šiuo metu primena Nacionalinės dailės galerijos tikslus; niuansai oficialiose deklaracijose mažai ką reiškia. Panašumai dar la-biau ryškėja žinant, kad nei NDG,

nei MMC kol kas nesirengia kaup-ti ir eksponuoti užsienio meninin-kų kūrybos. Tačiau greta esantys vi-siškai skirtingo administracinio pavaldumo muziejai gali „bendrau-ti“, t.y. formuoti naują tam tikrų ra-jonų įvaizdį; pavyzdžiui, vykstant MMC architektūriniam konkursui buvo kalbama apie galimai dešinia-jame Neries krante susiformuosian-čią „muziejų salą“; dideliuose Eu-ropos miestuose tokių pavyzdžių yra. Manau, kad Vilniuje šis daly-kas pasiteisintų, jei ateityje „susika-bintų“ nauji maršrutai tarp vietinių miesto muziejų ir skirtingo kalibro kultūros įstaigų. Juk tiems, kurie nori dalyvauti kultūros gyvenime, tai būtų patraukliausias dalykas.

Tačiau ar greta gan kukliai finan-suojamos valstybinės institucijos įsikursiantis ne vien parodinę veiklą siūlantis privatus centras nekurs ir konkurencinės įtampos?

Be abejo, realybėje du panašaus

pobūdžio muziejai ne tik „draugiš-kai koegzistuos“ – matysime ir šių institucijų konkurenciją (neforma-liai jau dabar galima tai justi kalbo-se apie kolekcijas). MMC aiškiai sa-ve pristato kaip būsimą patrauklų „šeimos muziejų“, pagrindinis pras-minis kirtis čia greičiausiai bus edu-kacinės ir laisvalaikio programos, o apie kolekcijos pristatymo pobūdį ar istorinius kontekstus kol kas te-galime spėlioti. Taip pat šiandien sunku atspėti, kiek ta nauja vieta, kurioje svarbus atviras įvairias funk-cijas, ypač kavinę, jungiantis vesti-bulis, bus patraukli lankytojams – planuojama, kad jie ten turėtų lan-kytis ne vien dėl parodų. Dar yra specializuotos publikos klausimas, tolimesnio MMC finansavimo da-lykai ir daugybė kitų šiandien ne-įmanomų atsakyti klausimų. Man asmeniškai šio tipo dailės muziejjuo-se labiau imponuoja ne kavinės, o efektingos parodos.

KALBINO KARILĖ NEFAITĖ

Buvau kitoje pusėje

Interviu su režisieriumi Olivier Assayasu

„Kino pavasaris“ pristato prancūzų režisieriaus Olivier Assayaso filmą „Karlošas Šakalas“. Teroristas Carlosas nuteistas kalėti iki gyvos galvos ir atlieka bausmę viename Prancūzijos kalėjimų. Apie tai, kodėl jis tapo filmo herojumi ir apie režisieriaus požiūrį į garsųjį teroristą bei politiką Assayaso klausinėjo žurnalo „Film Quarterly“ redaktorius Robas White’as.

Olivier Assayasas ir filmavimo grupė

Jums buvo apie dvidešimt, kai pirmąkart viešai imta kalbėti apie Carlosą (tikrasis vardas Ilichius Ramírezas Sánchezas). Kaip tada viskas atrodė? Koks jis buvo?

Iš tikrųjų buvo sunku jį kažkaip įsivaizduoti. Tada buvau studentas, o žudynės įvyko man labai gerai žinomoje Paryžiaus dalyje – Tuljė gatvėje. Kasdien ja vaiksčiojau. Ji netoli San Mišelio bulvaro, tuomet ten buvo Lotynų kvartalo centras. Carlosas buvo iš Venesuelos ir manyta, kad jis susijęs su Palestinos teroristais, tačiau kaip, niekas nežinojo. Jis nužudė du Prancūzijos kontržvalgybos pareigūnus ir dingo. Buvo sunku sekti visą istoriją. Net po Vienos operacijos, įvykusios praėjus keliems mėnesiams, žiniasklaida nevadino jos „Carloso operacija“. Tiesiog buvo rašoma apie įvykį ir minimos žmogus, kuris, manoma, vadovavo grupei ir nužudė prancūzų pareigūnus Tuljė gatvėje. Sąsajos atsirado tik daug vėliau. Tada Carlosą visi tapatino su atvaizdu iš teroristinių plakatų. Carlosas neturėjo jokių ryšių su Prancūzijos kovotojais, nebuvo susijęs su prancūzų kairiaisiais, tad buvo sunku jį kažkaip apibrėžti. Įvykiai, su kuriais jis buvo susijęs, sulaukė daug dėmesio, tačiau tuomet manyta, kad jis prasmą žiniasklaidos. Niekam jis neatrodė svarbi figūra.

Ar prancūzų kairieji kaip nors teisingai jo veiksmus?

Prieš tapdamas Carlosu, jis nesėkmingai bandė susprogdinti Izraelio avialinijų EL AL lėktuvus Orly oro uoste. Po to, pasitelkęs japonų Raudonosios armijos kovotojus, užpuolė Prancūzijos ambasadą Hagoje. Tada tarp prancūzų kairiųjų vyko diskusijos, ar pradėti ginkluotą pasipriešinimą, kaip darė vokiečiai ir italai. Galiausiai, net jei ir buvo imtasi pavienių veiksmų, įtakingiausi Prancūzijos kairiųjų atstovai pasisakė prieš terorizmą. Tuo prancūzai skyrėsi nuo savo bendražygių vokiečių ar italų. Įtakos turėjo ir Šaltasis karas, kuriame Prancūzija nevaidino svarbaus vaidmens. Prancūzų kairieji visad manė, kad Carlosas kariauja kitą karą, kuris neatitinka jų tikslų, idealų ar pasaulio suvokimo. Jis niekad nebuvo pripažintas. Nors Prancūzija visą laiką jautė simpatiją Palestinei, niekas nežinojo, ar Carlosas susijęs su Palestinos judėjimu, ar jame užima svarbią vietą.

ta, nes visos jo operacijos buvo „antiarafatiškos“ (tai buvo traktuojama kaip vidiniai nesutarimai, kompromituojantys judėjimą). Neįsivaizduoju, kad prancūzų kairieji galėtų simpatizuoti Carlosui.

Neseniai skaičiau 1976 m. „Cahiers du cinéma“ išspausdintą diskusiją apie tuomet ką tik pasirodžiusį Chriso Markero filmą „Oro spalva yra raudona“. Atrodo, kritikai buvo nusiteikę prieš Markerą. Esą jis – tradicinis komunistas, jie save laikė daug radikalesniais. Jūs vėliau tapote „Cahiers du cinéma“ kritiku, kokia buvo Jūsų politinė pozicija?

Laikotarpis, apie kurį kalbate, žurnalo istorijoje pats politiškiausias, ir nepasakyčiau, kad tuometinei jo politikai būčiau labai simpatizavęs. Mano kairuoliškumas buvo artimesnis situacionizmo ir ypač Guy Debord'o idėjoms, kurios ir suformavo mano politines pažiūras. Paauglystėje didžiulį poveikį padarė George'as Orwellas. Tad buvau nusiteikęs prieš bet kokią totalitarizmo formą, o to laikotarpio „Cahiers du Cinéma“ turėjo totalitarizmo atspalvio. Rašyti žurnalui pradėjau jau tada, kai jis tikrai tapo atviresnis. Antraip nemanau, ar būčiau su juo susijęs.

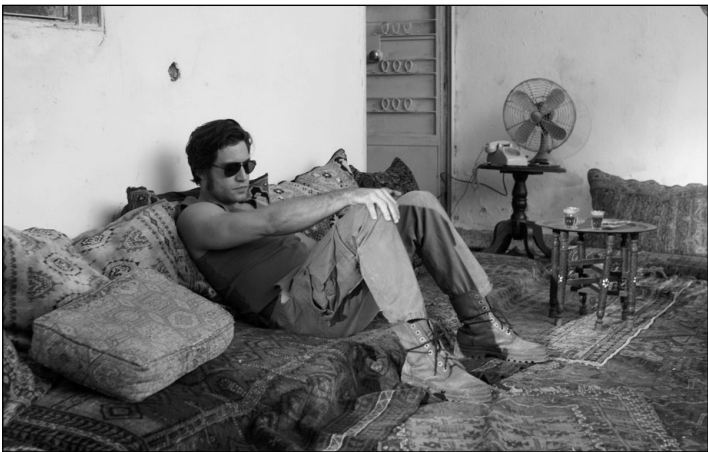
„Karlošas Šakalas“ – dar vienas filmas apie radikalius kairiuosius, veikusius 7-ajame ir 8-ajame dešimtmečiais. Jų gana daug – „Baaderio-Meinhof kompleksas“, „Che“, „Teroro advokatas“. Kaip manote, ką režisieriai kvestionuoja, rodydami to laikotarpio radikalizmą ir terorą?

Taip pat svarbu paminėti ir Koji Wakamatsu „Raudonąją armiją“. Sunku atsakyti. Kai pradėdi atidžiau gilintis, akivaizdu, kad filmai labai skirtingi. Manau, įdomu, kad abu – ir Wakamatsu, ir Edelis – kūrė filmus apie terorizmą savo šalyse. Gana ilgą laiką ši tema jose buvo labai skaudi. Imtis Baaderio-Meinhof grupės temos Vokietijoje ir dar sukurti tokio didelio biudžeto filmą, kurio pagrindiniai herojai būtų realūs vokiečių teroristai, – tai jau šio kokia revoliucija. Aš ne vokietis ir joks ekspertas, tačiau niekad netikėjau ta kolektyvinės savižudybės

versija. Tad nemanau, kad „Baaderio-Meinhof kompleksas“ įsigilina į šią problemą. Tariamąs savižudybės Stamheimo kalėjime man asocijuojasi su drambliu vokiečių politikos svetainėje. Reikia žiūrėti tiesiai į akis. „Baaderio-Meinhof komplekse“ to nėra. Wakamatsu filmas apie japonų Raudonąją armiją, tačiau jis pasakoja ir apie radikalius kairiuosius tų laikų Japonijos politikus, ir apie Charleso Mansono „šeimą“. Manau, kad šie filmai galėjo atsirasti tik praėjus tam tikram laikui nuo realių įvykių. „Karlošas Šakalas“ šiek tiek kitoks. Carlosas neišliko prisiminimuose, kurie kartais yra nemalonūs, prisiminus 8-ojo dešimtmečio politiką. Carlosas – Šaltojo karo kūriny, o šio karo dokumentai prieinami. Taip pat daug su juo susijusių žmonių išleido savo memuarus. Tad Carloso istorijoje daug kas tapo prieinama. Iš esmės tai galima pavadinti ir slaptųjų tarnybų istorija. Dabar ją galima papasakoti. Filmas „Che“ – kas kita. Man jis labai patiko. Ambicingas ir nuostabus filmas, išsamiai pasakojantis apie partizanų strategiją, kurios pasirinkimas nulėmė, ar laimėsi kovą, ar ne. Man tai buvo įkvėpiančias pavyzdys, kaip galima sukurti filmą apie konkretų istorinį asmenį, naudojant didelę drobę ir tapant ne to asmens portretą, o perteikiant istorinę atmosferą ir aplinkybes, svarbesnes už bet kurį asmenį. „Karlošas Šakalas“ pasakoja ir apie Carlosą, ir apie geopolitinę padėtį, o filmas „Che“ man pasufleravo, kaip laviruoti tarp šių skirtingų lygmenų.

Viename epizode visiškai nuogas Carlosas žiūri į save veidrodyje. Jis dažnai pabrėžia, kad kovoja „anti-imperialistinę kovą“, bet tai tik tušti šūkiai. Ar jis tiesiog narcizas?

Žiniasklaida suformavo Carloso įvaizdį, esą jis terorizmo teoretikas, susijęs su aukštesniais politiniais sluoksniais. Tačiau tikrovėje jis niekada tų sluoksnių nepasiekė. Jis – kovotojas ir nuolat kartoja tuos pačius šūkius, kurių svaris laikams keičiantis vis menko ir visai prarado vertę, kai baigėsi Šaltasis karas. Carlosas buvo veiksmo žmogus, Palestinos išlaisvinimo liaudies fron-

„Karlošas Šakalas“

to kovotojas, jis vykdė kitų organizuotas operacijas, daugiausia Wadi Haddado. Pats Carlosas nelabai susigaudė, kokios bus jo veiksmų geopolitinės pasekmės. Jis buvo Trečiojo pasaulio kovotojas ir, beje, labai panašus į kitus savo kartos kovotojus. Jis atvyko iš Lotynų Amerikos, tada kariavusios nuožmų ir kruviną karą. Jis studijavo Maskvoje, o devyniolikos metų gavo į rankas ginklą, atsidūrė Jordanijoje ir prisijungė prie „Juodojo rugsėjo“. Jo kova buvo fizinė. Iki organizavimo strategijos jis taip ir nepakilo, nes visuomet mėgavosi viešumu, kartais net visiškai ne vietoje. O tai jau narcisizmas, noras imponuoti žiniasklaidai. Pastaroji užkibo ant jo kabluko, nes iš jo gavo tai, ko norėjo. Juk dažniausiai, jei esi susijęs su terorizmu, vengi viešumo! Filmuodamas susitikau su Anisu Naccache, kuris Beirute vadinamas „Khalidu“. Jis man sakė, kad labai didžiuojasi, jog tik po dvidešimt penkerių metų paaikšėjo, kad jis dalyvavo Vienos operacijoje. Aišku, ne vienoje biografijoje apie Carlosą užsimenama, kad Anisas Naccache ir yra „Khalidas“. Tiesiog atėjo laikas, kai jis nebegalėjo to slėpti, bet prisipažino: „Aš kovotojas ir, aišku, nenoriu, kad mano vardas skambėtų žiniasklaidoje. Tad kai buvau paviešintas, pradėjau rengti naujus kovotojus Libano pietuose grupei „Hezbollah“.“ Galima nesutikti su jo politinėmis pažiūromis, bet jis tikrai buvo nuoseklus ir dirbo savo darbą. Vėliau pasakė: „Carlosas buvo viešumoje ir ką jis su tuo nuveikė?“

ir prie ugnies“ (rež. Agnė Marcinkėvičiūtė) bei bendrą su kitais filmo operatoriais darbą kuriant „Eurazijos aborigeną“ (rež. Šarūnas Bartas) ir Feliksas Abrušauskas už pilno metražo filmą „Anarchija Žirmūnuose“ (rež. Saulius Drunga).

Tokį sprendimą paskelbė „Ažuolų“ žiūri, jį sudarė kino operatoriai Gintas Berzinis, Rytis Kurkulis, kino kritikė Rasa Paukštytė, o pirminkavo kino operatorius, pernykštis „Ažuolo“ laureatas Viktoras Radzevičius.

LAC valdybos sprendimu prizų už gyvenimo nuopelnus šiemet bus apdovanotas kino operatorius Jonas Gričius, kurio nufilmuotos juostos „Niekas nenorėjo mirti“ (rež.

Rašėte, kad „privalome kalbėti apie tai, kaip [Carlosas] įkūnijo Europos kairiųjų deformuotas vizijas; vizijas tos kartos, kuri 1968-ųjų gegužės išvakarėse tikėjo, kad įvyks revoliucija ir kova bus nuožmi“. Nicolas Sarkozy smerkia 1968-ųjų revoliuciją, o Alainas Badiou ją gina. Kokia „Karloso Šakalo“ vieta šioje diskusijoje ir koks Jūsų požiūris?

Ji nėra artima nei Badiou, nei juo labiau Sarkozy pozicijai! Man artimos 1968-ųjų politinės idėjos, tačiau 1968 m. man pirmiausia buvo sukilimas prieš totalitarizmą. Rodos, žmonės pamiršta, kad užimta me „Odeono“ teatre jie turėjo raudonas ir juodas vėliavas ir aš stovėjau juodos spalvos pusėje. O raudona pusė nebuvo tokia stipri. Danielis Cohn-Benditas ar Nanterto studentai įkvėpė, bet blogiausia, kad buvo sugrįžta prie komunistų partijos biurokratų revoliucijos idėjos. Partija buvo nusistačiusi prieš 1968-ųjų kartą, nekenė jos ir galiausiai ją sužlugdė. Sukilimas baigėsi, nes profesinės sąjungos, kurias tada kontroliavo prancūzų komunistų partija, nusprendė, kad nebenori toliau kovoti ir visi grįžo prie darbų. Tačiau aš buvau ne toje pusėje. Tikėjau, kad sukilimas galėjo pavykti ir buvo galima pasiekti daugiau, priklauso tai kairiųjų grupei, kuri niekad neatleido šios išdavystės. 1968 m. man svarbiausias buvo situacionistų įsitraukimas ir Sorbonos užėmimo komitetas, kuriam taip pat radikaliosiomis ir įtempčiausiomis dienomis vadovavo situacionistai. Jie buvo viso ko centras.

PARENGĖ SANTA LINGEVIČIŪTĖ

Vytautas Žalakevičius, 1965), „Paskutinė atostogų diena“ (rež. Arūnas Žebriūnas, 1964), „Laiptai į dangų“ (rež. Raimondas Vabalas, 1966) tapo ne tik lietuvių, bet ir pasaulio kino klasika.

Kino operatorių dėkingumo prizas šiemet bus įteiktas Algiiui Žitkevičiui, Lietuvos kino studijos apšvietėjui, prisidėjusiam prie daugelio studijoje sukurtų filmų atsiradimo.

„Ažuolų“ teikimo ceremonija, kurioje bus paskelbtas geriausias 2010 m. kino operatorius bei įteiktas „Ažuolas“ už gyvenimo pasiekimus ir operatorių dėkingumo prizas, vyks kovo 30 d. Šv. Kotrynos bažnyčioje.

LAC INF.

Anonimiškų žvaigždžių pasakos

Krėsle prie televizoriaus

Pamokomos gyvenimo istorijos – biografiniai filmai – pastaruoju metu išgyvena renesansą. Jų herojai – karaliai ir roko žvaigždės, rašytojai ir neigalieji, revoliucionieriai ir teroristai. Iš pirmo žvilgsnio jie neturi nieko bendra su tais didaktiškais mano jaunystės filmų didvyriais, kurie visi kaip vienas kovojo už žmonijos laisvę, prieš fašizmą ar caro patvaldystę. Jų vidinis gyvenimas egzistavo tik tam, kad parodytų dar didesnį pasiryžimą sunkią vienatvės valandą. Šiuolaikiniai didvyriai dažniausiai kovoja už save, pakeliui kažkas „nuskyla“ ir žmonijai. Dažnai jie kaunasi tik už tai, kad pagaliau įgytų kokią nors tapatybę – seksualinę ar kūrybinę. Kodėl žiūrime tokius filmus? Matyt, pirmiausia psichoterapiniais tikslais, panašiai kaip kad skaitome žvaigždžių prisipažinimus spalvotame žurnale: „Jei jam (jai) pavyko, tai pavyks ir man.“ Bet paskutiniu metu man pasirodė įtikinamesnis kitas paaiškinimas. Tapome pernelyg panašūs, gal net vienodi, visi skaitome tas pačias populiarias knygas, žiūrime tuos pačius filmus (dažniausiai per tą pačią televiziją), valgome tą patį maistą ir nebeliko jokio skirtumo tarp kokio nors „Stiliaus“, „Gyvenimo būdo“ ar „Metų žmogaus“ personažo ir nepersonažo. Vienodumas galiausiai ima slėgti tarsi būtum atsi-dūręs anonimiškų žvaigždžių visuo-

menėje. Tada reikia kito veidrodžio, tarkim, mikčiojančio karaliaus, kad pamatytum: skirtumai dar išlieka.

Lieka ir krikščioniškas kančios kultas, kurį nuo seno eskaluoja biografiniai filmai. Garsaus fotografo Antono Corbijno kino debiutas „*Kontrolė*“ (*LTV, 20 d. 22.15*) pasakoja apie legendinės roko grupės „Joy Division“ vokalistą Ianą Curtisą. Žinovai tvirtina, kad jis pakeitė roko muziką. Curtisas nusižudė būdamas dvidešimt trejų 1980-aisiais, pirmųjų gastrolių JAV išvakarėse. Sakoma, kad dainininkas negalėjo suderinti šeimyninio gyvenimo, kylančios šlovės ir meilės kitai moteriai. Filmas sukurtas pagal Curtiso našlės Deborah knygą.

Įdomu, kaip atsirado „Joy Division“ pavadinimas. Curtis žavėjosi Davidu Bowie ir iš pradžių norėjo pavadinti grupę garsios jo dainos „Warsawa“ garbei. Bet 1978 m. grupė tapo „Joy Division“ – taip esą buvo vadinamos žydų moterys, karo metais paverstos nacių kareivių sekso vergėmis. Grupė buvo apkaltinta antisemitizmu, juolab kad vieno jų albumo viduje buvo įdėta Varšuvos geto nuotrauka.

Corbijnas tvirtina, kad „Joy Division“ ir Curtis buvo jam nepaprastai svarbūs, todėl jis jautėsi įpareigotas sukurti filmą, kad galėtų užversti svarbų savo gyvenimo puslapį. Kažkada jis persikėlė gyven-

„Kontrolė“

ti į Angliją, kad būtų arčiau grupės. Penkiasdešimt dvejų debutantas 2007 m. Kanuose buvo apdovanotas „Auksine kamera“.

Jei šįvakar neišsirengėt į „Kino pavasarį“, galite maloniai praleisti laiką su LNK – neįpareigojanti Dennie Gordon 2002 m. komedija „*Ko nori mergina*“ (*LNK, 18 d. 20.35*) tam tikrai tinka. Juolab kad filme vieną pagrindinių vaidmenų kuria neseniai „Oskarą“ gavęs Colinas Firthas. Jis vaidina britų aristokratą Henriį. Lordui šviečiasi puiki politiko karjera, bet staiga ant jo galvos nukrinta septyniolikmetė iš Amerikos. Dafnė yra jo dukra, bet impulsyvus mergaitės elgesys gali sukrėsti aukštuomenę. Tad tėvo ir dukters santykiams iškyla grėsmė.

Kaip ir dauguma šių dienų filmų, „Ko nori mergina“ yra perdirbinys. 1958 m. Holivude Williamo Douglaso Home’o pjesė jau ekranizavo miuziklo klasikas Vincent’as Minnelli. Šiame filme irgi skamba daug muzikos ir niekad nenusibostančių dainų.

Beveik visi likę savaitės filmai bandys mus pašiurpinti, įtikinti, kad pasaulis yra kiauurai korumpuotas, pagedęs ir apskritai gyventi pavojinga. Manau, dauguma tai gerai žino ir iš lietuviškų televizijų, nuolat sekančių šiurpias pasakas apie elitą ir žvaigždes, vasarą beveik kasdien demaskavusių pedofilus ir jų globėjus ir ką tik baigusį rodyti serialą apie ministro Kreivio nusikaltimus. Isaaco Webbo 2007 m. filme

„*Pirmagimis*“ (*BTV, 19 d. 21.20*) šokėja Laura laukiasi kūdikio. Jos mylintis vyras namuose retas svečias, ir tai, be abejo, sukels siaubingų komplikacijų. D.J. Caruso 2005 m. filme „*Dviguba rizika*“ (*BTV, 22 d. 21 val.*) Alo Pacino ir Matthew McConaughey duetas papasakos apie sporto agentūrų machinacijas. Patarčiau jį pasižiūrėti negavusiems išsvajotų bilietų lietuvių krepšinio sirgaliams.

Jono Avneto 2008 m. filme „*Teisė žudyti*“ (*LNK, šiąnakt, 18 d. 01.20*) Alas Pacino ir Robertas De Niro bando sugrįžti į šlovingą praeitį, kai aktorių dvikova ekrane užgoždavo net svaigiausią siužetą. Deja, du pavargę Avneto filmo Niujorko policininkai, gaudantys serijinį žudiką, tokio entuziazmo jau nebesužadins. Christiano Duguay 1997 m. filmo „*Pavojingiausia misija*“ (*LNK, 20 d. 23.40*) herojai amerikiečių ir „Mosado“ žvalgybininkai gauda teroristą Carlosą, – beje, jam skirtas ir vienas garsiausių šių metų „Kino pavasario“ filmų. Jeigu ir tai nepadės, lieka viena išeitis – George’o A. Romero „*Mirusiųjų žemė*“ (*LNK, 19 d. 00.35*). Šis labai pamokomas filmas parodys, ką daryti žmonėms, kai Žemę užkariavę zombiai pradės mokytis mąstyti ir elgtis kaip žmonės.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Kas valdo likimą

Nauji filmai – „Likimo ekspertai“

Živilė Pipinytė

Nežinau, kaip jums, bet man jau pradėta nusibosti filmai, kurių veiksmas vyksta žmogaus smegenyse arba yra susijęs su valia ir pastangomis. Bet, žinoma, dėsninga, kad tokie ryškūs filmai kaip Christopherio Nolano „Pradžią“ ir Martino Scorsese „Kuždesių sala“ tampa gausių sekėjų grobiu. Intelektualus trileris skamba išdidžiai, bet sekėjams dažniausiai pavyksta pasiskolinti tik efektingus realybėje slėpinių kitų – virtualių, pasąmonės ar sapnų tikrovės vaizdus, o ne diskursą apie žmogaus galimybes jas keisti esmę.

Panašiai atsitiko ir šįkart. Pseudointelektualus siužetas, efektinga futuristinė scenografija, geri aktoriai ir įspūdingas montažas, pasirodo, reikalingi tik tam, kad žiūrovai sužinotų, jog tikra meilė nugalį viską. Režisūroje debutuojantis scenaristas George’as Nolfi filmo „*Likimo ekspertai*“ („The Adjustment Bureau“, JAV, 2010) pagrindu pasirinko Philipo K. Dicko apsakymą. Nežinau, kas iš jo liko filme, bet įtariu, kad nedaug, nes sunku įsivaizduoti ironišką ar kartais net cinišką rašytoją pasakojant romantišką

istoriją apie meilę, nugalinčią aukščiausių jėgų iš anksto griežtai suplanuotą likimą.

Matto Damono herojus šįkart yra Deividas, darantis puikią politiko karjerą. Jis – charizmatiškas, protingas ir jautrus. Atsitiktinis susitikimas su jauna moterimi gali pakeisti jo likimą. Kažkas suinteresuotas, kad taip neatsitiktų. Filmu kūrėjai gana anksti atveria kortas: tam tikra organizacija (aukščiausia jėga, materializuota likimo forma – žiūrovui paliekama šiočia tokia interpretacijos laisvė) suplanavo, kad Deividas taps JAV prezidentu. Todėl vyrai, dėvintys ir lietuviškuose filmuose populiarias skrybėles, akylai seka, kad niekas nesugriautų planų. Deividas išskiriamas su mergina (Emily Blunt). Bet jis ir po kelerių metų Elizos ilgisi. Tada Deivido „globėjai“ nusprendžia nieko nebeslėpti ir pasako jam tiesą. Vis dėlto Deividas pasirenka meilę, nors rizikuoja prarasti savo tapatybę. Tada atsiranda kitas argumentas: Deividas gali sugriauti merginos likimą, nes jai skirta tapti ypatinga menininke.

Jei režisierius nuolat nebandytų paaiškinti to, kas ir taip aišku, pasirinkimo tema skambėtų įtikinamiau.

Juolab kad net spalvoti žurnalai jau taip entuziastingai nebeaiškina, kad tikra moteris gali suderinti karjerą ir šeimą. Laimė, Emily Blunt suvaidinta heroje galima patikėti. Pasirinkimo klausimas iškyla ir Deividui. Jo „globėjai“, regis, daro viską, kad jis suprastų, jog politiko karjera gali kompensuoti asmeninę laimę, ryšius su kitais žmonėmis ir tikėjimą.

Tačiau filmui persiritus į antrą pusę, abiejų herojų karjeros klausimai nebeužgožia ekrano. Suprantu, kad tai filmas apie meilę, o gana egzotiška herojų aplinka – kasdieniškas didmiestis, grūste prigrūstas biurų, ir jo jaukios kavinių ar teatrų oazės, iš kurių personažai staiga patenka į skrybėliuotų vyrų biurus ar ant dangoraižių stogų, – yra tik jausmas naiviems žiūrovams.

Iš pradžių ir aš užkibau, pamąčiusi, kad likimo pasiuntiniai skiria vieni kitiems pasimatymus senovinėje bibliotekoje, prie didelių medinių žaliomis lempomis apšviestų stalų. Juk Wimo Wenderso Berlyno angelai taip pat rinkdavosi bibliotekoje, o vienam iš jų taip pat reikėjo rinktis – likti angelu ar tapti mylinčiu vyru. Bet iki Wenderso filmo problemų Nolfi nepakilo,

todėl prisiminiau panašesnį filmą – Peterio Chelsomo romantinę komediją „Serendipity“. Jos herojai buvo skirti vienas kitam ir nekovojo su likimu, bet elgėsi beveik taip pat.

Toks palyginimas leidžia geriau suprasti, kokiomis ligomis serga šių dienų kinas. Pirmiausia, žinoma, tai megalomanija. Nes pasakoti meilės istoriją apie du žmones tiesiog niekam nebeįdomu, reikia, kad ji būtų susieta su antgamtinėmis jėgomis, pseudoteorijomis (beje, dažnai įvairiomis visuotinio sąmokslu atmainomis) ir beveik su pasaulio pabaiga. Kita liga – manieringumas. Ekrane viskas gražu ar net tobula. Taip gražu, kad net negyva. Anksčiau maniau, kad tai reakcija į beveik dešimt metų *arthause* kine dominavusią „Dogmą ’95“, liguistai besimėgavusią pasaulio ir žmonių netobulumu. Bet greičiausiai klydau. Juk net savaip futuristinių „Likimo ekspertų“ interjerai primena

įvairių reklamų herojų namų interjerus, o šie – visame pasaulyje tokias pat kavines ir viešbučių kambarius. Virtualioji, žiniasklaidos ir medijų tikrovė diktuoja savo standartus. Gal todėl sunku rasti filmą, kurio herojai negamintų maisto ar nesimėgautų šiuolaikinės kulinarijos galimybėmis. Virš daugumos filmų tarsi gimtadienio balionas kyburiuoja šūkis: „Enjoy yourself!“ Iš jo dar bene prieš dvidešimt metų filme „Visi sako, kad aš tave myliu“ pasityčiojo Woody Allenas, įspraudęs šiuos žodžius į džiugiai šokančio numirėlio lūpas.

„Likimo ekspertų“ kūrėjai taip pat daro viską, kad tik žiūrovas nepajustų diskomforto. Užuot priverkęs susimąstyti apie tai, ar galima, ar verta manipuliuoti likimu, ir ko verti šiuolaikiniai „minčių valdovai“, filmas siūlo be išlygų patikėti meilės galia. Ji nugalį viską. Gal tikrai?

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22

XX a. Lietuvos dailės ekspozicija

Paroda „ZOO fotografija. Kaunas. Paskutinis sovietmečio dešimtmetis“

iki 20 d. – Algimanto Švėgždos (1941–1996) tapyba, grafika, piešiniai

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai

Lietuvos dailė XVI–XIX a.

Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai iki 20 d. – Elenos Kniūkštaitės tapybos darbų paroda

Radvilų rūmai

Vilniaus g. 22

Paroda „Leonas Lagauskas. Estampai.

Piešiniai. 1954–2009 metų kūryba“

Taikomosios dailės muziejus

Arsenalo g. 3 A

Mados paroda „Art Deco stilius (1918–1939)“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos
Paroda „Karalienės Viktorijos laikų mada 1830–1900 m.“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos

Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“
Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“

Lietuvos nacionalinis muziejus
Naujasis arsenalas

Arsenalo g. 1

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija
Lietuva carų valdžioje
Lietuvos valstiečių buities kultūra
Kryždirbystė
Paroda „Lietuvos Sentikių bažnyčiai 300 metų“
Paroda „Kazio ir Gabrielės Varnelių dovana“
iki 21 d. – paroda „Žiemos virsmas“

Senasis arsenalas

Arsenalo g. 3

Lietuvos proistorė

Kazio Varnelio namai-muziejus

Didžioji g. 26

K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį – šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 1644

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9

Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Paroda „Vilniaus bernardinės: kasdienybė ir šventės. Archeologinių tyrinėjimų medžiaga“

Šiuolaikinio meno centras

Vokiečių g. 2

ŠMC skaitykloje – Benoît Maire ir Falke Pisano instaliacija „Vieniša dykuma“

„Lietuvos aid“ galerija

Žemaitijos g. 11

iki 19 d. – Kazės Zimblytės (1933–1999) ir Gintauto Trimako paroda „Laikas ir erdvė“

LDS galerija „Kairė–dešinė“

Latako g. 3

Arvydo Žalpio kūrybos paroda „Žalia-2 (2-asis laiškas kolegai Andreasui Pytlikui)“
Daliutės Ivanauskaitės paroda „Dabartis“
Tatjanos Diščenko paroda „Mormorando“

Galerija „Vartai“

Vilniaus g. 39

Žilvino Kempino kūrybos paroda

„Arkos“ galerija

Aušros Vartų g. 7

iki 19 d. – paroda „Ieškokim pakrantės“
Ketvirtoji rašto meno paroda

VDA galerija „Akademija“

Pilies g. 44/2

iki 19 d. – Władyslawo Radziwillowicziaus tapybos paroda „Sunny Hotel“
Ryčio Valentino tapyba

„Titaniko“ ekspozicijų salės

Maironio g. 3

Paroda „Ultraatmintis“ (Michel Castaignet, Joseph Choi, Cyril Hatt, Hervé Ic, Nataliya Lyakh, Jolanta Kyzikaitė, Akvilė Anglickaitė, Aistė Kirvelytė)

Pamėnkalnio galerija

Pamėnkalnio g. 1/13

Laimos Matijošaitytės-Martinkienės „Poli-morfiniai“

Galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1/13

Naglio R. Baltušniko paroda

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos parodų salė

Šv. Jono g. 11

iki 25 d. – Vilniaus miesto technologijų mokytojų metodinės tarybos paroda „Mėlyna“

Studija-galerija „D'Arijaus papuošalai“

Dominikonų g. 7/20

Vinco Andriaus tapybos ir pastelių paroda „Fragmentai“

„Juškus Gallery“

Barboros Radvilaitės g. 6 b

Vaidoto Žuko tapybos darbų paroda „Kol dar esame Lietuvoje…“

VDA tekstilės galerija-dirbtuvė „Artifex“

Gaono g. 1

Monikos Žaltauskaitės–Grašienės paroda „Kvėpavimas“

Galerija „Actus magnus“

Pilies g. 36–44

iki 22 d. – Ariadnos Parreu (Ispanija) paroda „Teleportretai“

„Domus“ galerija

Lukšio g. 32

nuo 18 d. – Juozo Pranckevičiaus tapyba

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija

Vilniaus g. 39/6

Paroda „Žvilgsnis į Aukštaitiją“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus

Pilies g. 40

nuo 18 d. – Knygnešio dieniai skirta fotogra-fijų paroda „Paminklai Lietuvos knygnešiams“

Meno galerija „Kunstkamera“

Ligoninės g. 4

Žibunto Mikšio (Prancūzija) ir Rainerio G. Mordmüllerio (Vokietija) darbų paroda
„Draugystės kūriniai“

„Skalvijos“ galerija

A. Goštauto g. 2/15

Jaunų menininkų grupės „Ukrop“ paroda „Identity“

KAUNAS

M. Žilinsko dailės galerija

Nepriklausomybės a. 12

Tadeuszo Rolkes fotografijų paroda „Viskas yra fotografija“

Kauno paveikslų galerija

K. Donelaičio g. 16

iki 27 d. – paroda „Angis. Retrospektyva“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus

V. Putvinskio g. 64

Elenos Jakutytės kūrybos paroda

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27

Kęstučio Grigaliūno personalinė paroda „Mirties dienoraščiai“

Maironio lietuvių literatūros muziejus

Rotušės a. 13

„Sugrįžimai“ (skirta išeivių rašytojų kultūri-niam gyvenimui Vokietijoje ir Austrijoje 1944–1950 metais)

„Stepui Zobarskui – 100“

Vytauto Butkaus paroda „Fotografijos“

VDU menų galerija „101“

Laisvės al. 53

Rimanto Plungės paroda „Atminties defrag-mentacija“

Galerija „Aukso pjūvis“

K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53

Skulptūrų paroda „Zimbabvės skulptūros meistrai“

Antano Martinaičio (1939–1986) ir jo sūnaus Arvydo Martinaičio tapybos paroda

KLAIPĖDA

Dailės parodų rūmai

Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2

Mindaugo ir Neringos Bumblių instaliacija „Paskutinis tabu“
nuo 18 d. – videomeno paroda „Atsitiktinai Baltazarai“

Baroti galerija

Aukštoji g. 3/3a

nuo 18 d. – Vytauto Tomaševičiaus paroda „Tarp šešėlių“

Kultūrų komunikacijų centras

Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4

iki 21 d. – kaligrafinio paveikslο konkurso paroda „Mano vaikystės karalių pasaka“

ŠIAULIAI

Galerija „Laiptai“

Žemaitės g. 83

Antano Matulevičiaus tapybos darbų paroda „Laisvės ilgesio ženklai“
nuo 18 d. – Klaudijaus Petrulio ir Jūratės Mykaloitytės tapybos paroda

PANEVĖŽYS

Dailės galerija

Respublikos g. 3

iki 20 d. – Monikos Bičiūnienės (1910–2009) tapybos darbų paroda
Ekslibriso konkursas, skirtas Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 125-osioms gimimo metinėms

„Galerija XX“

Laisvės a. 7

nuo 18 d. – paroda „Šokantys siūlai“

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baleto teatras

18–20, 25 d. 18.30 – PREMJERA! G. Verdi „OTELAS“. Muzikos vad. ir dir. – G. Rinkevičius, rež. – E. Nekrošius, scenogr. – M. Nekrošius, kost. dail. – N. Gultiajeva, šviesų dail. – L. Kleinas, choro meno vad. – Č. Radžiūnas
25, 26 d. 18.30, 27 d. 18 val. – W.A. Mozar-to „FIGARO VEDYBOS“. Dir. – M. Staškus

Nacionalinis dramos teatras

Didžioji salė

18 d. 18.30 – R.W. Fassbinderio „JUODOJI NAŠLĖ (LAISVĖS KAINA) “. Rež. – Y. Ross
19 d. 18.30 – A. Schnitzlerio „10 DIALOGŲ APIE MEILĘ“. Rež. – Y. Ross
20 d. 12 val. – A. de Saint-Exupéry „MAŽASIS PRINCAS“. Rež. – S. Mykolaitis
25 d. 18.30 – Th. Bernhardo „PASAULIO GERINTOJAS“. Rež. – V. Masalskis
26 d. 18.30 – T. Dorsto, U. Ehler „AŠ, FOJERBACHAS“. Rež. – V. Masalskis

Mažoji salė

18 d. 18.30 – P. Süskindo „KONTRABOSAS“. Rež. – V. Masalskis
19 d. 16 val. – F. Dostojevskio „NUOLAN-KIOJI“. Rež. – V. Masalskis
20 d. 16 val. – S. Mrožeko „NAŠLĖS“. Rež. – S. Račkys
22 d. 18.30 – Moliėre'o „SKAPENO KLASTOS“. Rež. – R. Urbonavičiūtė („Užupio teatras“)

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Naują, o svarbiausia gaivų (t.y. neinstitucinį) požiūrį į videomeną ir savitą parodos konstrukciją siūlo kuratorės Danutė Gambickaitė, Eglė Juocevičiūtė ir Jolanta Marcišauskytė-Jurašienė parodoje „*Atsitiktinai, Bal-tazarai“ Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodų rūmuose*. Parodoje dalyvauja: Eglė ir Goda Budvydytės, Kristina Inčiūraitė, Laura Garbštie-nė, Paulina Eglė Pukytė, Laura Stasiulytė, Ieva Misevičiūtė & Co, Darius Žiūra, Rudolfas Levulis ir Giedrė Žickytė, Gintarė Rakickaitė, Gintaras Šeputis. *Paroda veikia iki balandžio 24 d. KKKC parodų rūmai (Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2, Klaipėda) dirba trečiadienį–sekmadienį 11–19 val.*

Teatras

Kovo 23 ir 24 d. 19 val. „*Menų spaustuvėje*“ rodomas šokio ir teatro spektaklis „*Tik tarp mūsų: Jessas sutinka Angą*“. Vokiečių šiuolaikinio šo-kio kūrėjai mąsto apie vyrus ir ypač vyresnius vyrus, jų kūniškumą sceno-je: kodėl toks kūnas atrodo egzotiškas?

Režisierė – Silke Z., tekstas – Alexandros Dederichs. Vaidina: Jessas Cur-tisas, Angusas Balbernie, šokio trupė „Silke Z./ resistdance“ (Vokietija)

Muzika

Kovo 18, 19 20 d. 18.30 *Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre* premjera – Giuseppe Verdi „*Otelas*“. Muzikos vadovas ir dirigentas – Gintaras Rinkevičius, dirigentas – Martynas Staškus, režisierius – Eimun-tas Nekrošius, scenografas – Marius Nekrošius, kostiumų dailininkė – Nadežda Gultiajeva, šviesų dailininkas – Levas Kleinas, choro meno va-dovas – Česlovas Radžiūnas.

Kinas

„Kino pavasario“ lietuviškoji Manto Kvedaravičiaus dokumentinio fil-mo „Barzakh“ premjera.
Jaudinantis filmas perteikia prievartos ir smurto pritvinkusių šių dienų Čečėnijos atmosferą.

24 d. 18.30 – M.F. Marsot „LAUKIM SKAMBUČIO“. Rež. – V. Masalskis
25 d. 18.30 – M. Duras „MEILUŽIS“. Aktorės B. Mar monospektaklis

Vilniaus mažasis teatras

18 d. 18.30 – D. Lindsay-Abaire „TRIUŠIO LANDA“. Rež. – V. Malinauskas
19 d. 18.30 – E. Albee’io „TRYŠ AUKŠTOS MOTERYS“. Rež. – R. Kudzmanaitė
20 d. 12 val. – „KARALAITĖ IR PRINCAS KRABAS“. Rež. – A. Sunklodaitė
22, 23 d. 18.30 – B. Slade’o „KITAIS METAIS, TUO PAČIU LAIKU“. Rež. – A. Lebeliūnas (Vš) „Laimingi žmonės“)
24 d. 18.30 – nauja J. Erlicko programa „DIDYSIS ERLICKAS MAŽAJAME TEATRE“

Valstybinis jaunimo teatras

18 d. 18 val. – P.E. Landi „STRIP MAN SHOW – VISKAS APIE VYRUS“. Rež. – P.E. Landi
19, 20 d. 12 val. – PREMJERA! H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudz-manaitė, scenogr. ir kost. dail. – M. Jacovs-kis. Vaidina E. Latėnaitė–Beliauskienė, M. Repšys (Salė 99)
19 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas
20 d. 18 val. – E. Scarpettos „VARGŠAI. ARISTOKRATAI“. Rež. – P.E. Landi
23 d. 18 val. – L. del Val „RAIŠI ŽIRGAI NEŠUOLIUOJA“. Rež. – I. Jonynas
24 d. 18 val. – „UŽSISPYRĖLĖS TRAMDYMAS“. Rež. – C. Graužinis
25 d. 18 val. – M. Norman „LABANAKT, MAMA“. Rež. – A. Latėnas, G. Storpirštis

Rusų dramos teatras

18 d. 19 val. – Š. Džianašvili koncertas
19 d.18 val. – J.J. Bricaire, M. Lasaygues „DIDYSIS ZEBRAS“. Rež. – A. Girba
20 d. 12 val. – E. Stankevičiūtė „MIEGAN-ČIOJI GRAŽUOLĖ“. Rež. – E. Stankevičiūtė
20 d. 18 val. – J.M. Chevret „SVEIKI, EMI-GRANTAI! (SQUAT)“. Rež. – M. Poliščiuikas
24 d. 18 val. – V. Klim „VILTIES KABARETAS“. Rež. – D. Turčaninovas
25 d. 18 val. – F. Veber „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiuikas

Oskaro Koršunovo / Vilniaus miesto teatras

Teatro arenoje

24 d. 19 val. – W. Shakespeare’o „STABIOJI

IR GRAUDŽIOJI ROMEO IR DŽULJETOS ISTORIJA“. Rež. – O. Koršunovas
25 d. 19 val. – W. Shakespeare’o „VASARVI-DŽIO NAKTIES SAPNAS“. Rež. – O. Koršunovas

Vilniaus teatras „Lėlė“

Didžioji salė

18 d. 18.30 – „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal V. Šimkaus eiles). Insc. aut ir rež. – R. Kazlas
19 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – A. Mikutis
19 d. 18.30 – „NO CONCERT“. Rež. – V. Bareikis (teatro judėjimas „No Theatre“)
20 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESIS IR KIAULIAGANYS“. Rež. – A. Mikutis
25 d. 18.30 – „VARDAN TOS...“ (pagal W. Shakespeare’o tragediją „Romeo ir Džuljeta“). Rež. – A. Jalianauskas
Mažoji salė
19 d. 14 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ“ (Ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut, rež. ir dail. – A. Mikutis
20 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILUMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. – R. Driežis

„Menų spaustuvė“

17 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „ATVIRAS RATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“)
17 d. 20 val. *Juodojoje salėje* – „PHANTOM/ GHOST“ (Vokietija). Atlikėjai D. von Lowtzo-was, Th. Myntheris
18 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – M. Crimpo „PASIKĖSINIMAI“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)
19 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „MONO TYLA“. Choreogr. – G. Ubartaitė
20 d. 14 val. *Juodojoje salėje* – „NEKLAUSI-NĖK, JULYTE!“ Rež. – A. Dilytė
20 d. 17 val. *Kišeninėje salėje* – „DIVIDU-KAS“. Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
22 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „VAKARAS SU KNYGA“ (pagal M. Bulgakovo romaną „Meistras ir Margarita“). Rež. – V. Bareikis
22 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – D. Razausko knygos „Takas į Tylą“ ir plokštelės „Lietaus Kambarys“ pristatymas
23 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMJERA! „MIEGO BROLIS“ (A. Jankevičiaus improviz-a-cija R. Schneiderio romano temomis). Rež. – A. Jankevičius

23, 24 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* — „TIK TARP MŪŠŲ!“ Rež. — Silke Z (Vokietija)

Teatras „Utopia“

24, 25 d. 19 val. *„Menų spauštuvės“ Juodo-joje salėje* — F. Garcia Lorcos „PUBLIKA“. Rež. — G. Varnas

KAUNAS

Kauno dramos teatras

18 d. 17 val. *Tavernos salėje* — Š. Aleichemo „MENDELIO MILJONAI“. Rež. — A. Pociūnas
18 d. 19 val. *Mažajoje scenoje* — E.-E. Schmit-to „SMULKŪS VEDYBINIAI NUSIKALTIMAI“. Rež. — R. Banionis

19 d. 15 val. *Penktojoje salėje* — A. Millerio „VISI MANO SŪNŪS“. Rež. — J. Vaitkus
19 d. 18 val. *Tavernos salėje* — J. Smuulo „SVĖČIUOSE PAS PULKININKO NAŠLĘ“.

Rež. — D. Juronytė
20 d. 12 val. *Parketinėje salėje* — L. Razu-movskajos ir A. Obrazcovo „ŽVAIGŽDŽIŲ VAIKAS“ (O. Wilde'o kūrybos motyvais). Rež. — A. Lebeliūnas
20 d. 19 val. *Ilgajoje salėje* — I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. — I. Paliulytė
20 d. 19 val. *Mažajoje scenoje* — M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. — V. Malinauskas

23 d. 18 val. *Ilgajoje salėje* — A.M. Sluckai-tės „ANTIGONĖ SIBIRE“ (pagal J. Anouilh'o „Antigonę“). Rež. — J. Jurašas
24 d. 19 val. *Mažajoje scenoje* — D. Danis „PASKUTINĖ DIURANŲ DAINA. IŠPAŽINTIS“. Rež. — A. Jankevičius
25, 26 d. 18 val. *Ilgajoje salėje* — A. Čecho-vo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. — R. Kazlas
25 d. 19 val. *Parketinėje salėje* — „NUTOLĘ TOLIAI“ (pagal P. Širvio poeziją). Rež. — C. Graužinis („Cezario trupė“)

Kauno muzikinis teatras

18 d. 18 val. — G. Bizet „KARMEN“. Dir. — J. Geniusas
19 d. 18 val. — F. Loewe „MANO PUIKIOJI LEDI“. Dir. — J. Janulevičius
20 d. 12 val. — T. Kutavičiaus, V. Palčinskai-tės „NYKŠTUKAS NOSIS“. Dir. — V. Visockis
20 d. 15 val. — susitikimas su teatro senjo-rais: D. Dirginčiute, V. Sagaityte, E. Kliučiuė, A. Mikšyte, B. Petravičiute, J. Malikoniu, M. Rekiu, V. Rekiene, L. Janulevičiene. Susitikimą veda V. Gerulaitis
20 d. 18 val. — I. Kálmáno „MONMARTRO ŽIBUOKLĖ“. Dir. — V. Visockis

Kauno mažasis teatras

18 d. 19 val. — L. de Weck „MYLIMIAUSI“. Rež. — V. Balsys
19 d. 18 val. — „KATYTĖ „P“ (pagal E. Ensler pjesę „Vaginos monologai“). Rež. — V. Balsys
20 d. 12 val. — A. Dilytės „SIDABRINIS FĖJOS ŠAUKŠTELIS“. Rež. — A. Baniūnas
22 d. 19 val. — A. Dilytės „LAUROS KOSMOSAS“. Rež. — A. Dilytė

Kauno valstybinis lėlių teatras

18 d. 16 val. — „Frankofonijos dienos Lietuvoje“. „MADAME KA“ (pagal N. Renaude pjesę „Žiemos fikcija. Madam Ka“). Rež. — T. Poissonnet, C. Paliulis. Vaidina V. Juonytė, O. Medvedeva, D. Ivancovaitė, G. Valiokienė, A. Fudebière, M. Žilėnas, R. Mickevičius, G. Grambaitė (CLEF teatro trupė)
19 d. 12 val. — „ŽVAIGŽDĖS VAIKAS“ (pagal O. Wilde'ą). Rež. — A. Stankevičius
19 d. 12 ir 14 val. — PREMJERA! „GULBĖ — KARALIAUS PATI“. Autorė ir rež. — N. Indriū-naitė, dail. — A. Paukštienė, komp. — I. Jankaitis
20 d. 12 val. — „ZUIKIO KAPRIZAI“. Rež. — A. Stankevičius

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

19 d. 18.30, 20 d. 17 val. — PREMJERA! „SMUIKININKAS ANT STOGO“. Dir. — S. Domarkas, D. Zlotnikas

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

18 d. 18 val. — B. Sabath „BERNIŪKŠČIŲ RUDUO“. Rež. — K. Smoriginas
19 d. 18 val. — C. Gozzi „PRINCEŠĖ TURANDOT“. Rež. — A. Giniotis
20 d. 12 val. — „BLUSYNO PASAKOJIMAI“ (pagal G. Morkūno knygą). Rež. — A. Gluskinas
20 d. 18 val. — M. Lado „LABAI PAPRASTA ISTORIJA“. Rež. — G. Padegimas
22 d. 18 val. — „10 DIALOGŲ APIE MEILĘ“. Rež. — Y. Ross (Lietuvos nacionalinis dramos teatras)

PANEVĖŽYS

J. Miltinio dramos teatras

18 d. 18 val. — F. Goodrich, A. Hacketto „VISADA TAVO. ANNA FRANK“. Rež. — V. Jevsejevas
19 d. 17 val. — PREMJERA! H. Grekovo „HANANA“. Rež. — R. Atkočiūnas
20 d. 12, 14 val. — S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. — V. Mazūras
20 d. 17 val. — J. Poirett „BEPROTIŠKAS SAVAITGALIS“. Rež. — A. Kėleris
25 d. 18 val. — P. Shaferio „MEILĖS ELIKSYRAS“. Rež. — A. Lebeliūnas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
19 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje*, — kompozitoriaus V. Barkausko 80-mečio jubiliejinis koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai I. Linaburgytė, A. Krikščiūnaitė, L. Mikalaus-kas, F. Savickaitė, A. Barkauskas. Dalyvauja Valstybinis choras „Vilnius“ (meno vad. ir vyr. dir. — P. Gylys) ir R. Marcinkutė (vargo-nai). Dir. — R. Šervenikas

20 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje*, — Visai šeimai. III tarptautinis J.S. Bacho muzikos festivalis. I programa „Kai muzika ir šokis susitinka“. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. — A. Vizgirda), senjojo šokio trupė „Festa Cortese“ (meno vad. — A. Žutautienė). Dalyvauja solistai B. Vaitkus (vargonai) ir U. Čaplikaitė (fleita)
20 d. 16 val. *Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje*, — fortepijoninis kvintetas „Efviol“: R. Chačaturian (fortepijonas), R. Grakauskaitė (I smuikas), J. Plauškaitė (II smuikas), D. Juozapaitienė (altas), R. Vaitkevičius (violončelė). Programoje S. Vainiūno, F. Schuberto, C. Francko kūriniai
19 d. 17 val. *Kauno filharmonijoje*, 22 d. 18 val. *Vilniuje, Taikomosios dailės muzie-juje*, — „Frankofonijos dienos Lietuvoje“. M. Leger (sopranas, Prancūzija), R. Cardinale (fortepijonas, Prancūzija). Programoje H. Berlioza, F. Liszto, G. Faurė, C. Saint-Saenso kūriniai
26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje*, — Lietuvos nacionalinis simfoni-nis orkestras. Solistė R. Lipinaitytė (smuikas). Dir. — A. Markovičius (Austrija)

„Naujoji muzikų karta“

18 d. 19 val. *Vilniaus šokio teatre*, 19 d. 18 val. *Klaipėdos koncertų salėje* — pianisto K. Uinsko koncertas „Romantikos keliais“

VILNIUS

Kongresų rūmai

19 d. 12 val. — koncertas vaikams „Žiedų valdovas“. Atlieka Lietuvos kariuomenės orkestras, D. Petkevičius (aktorius). Dir. — D. Pavilionis. Programoje J. del Meij simfonija
19 d. 18 val. — kamerinis koncertas „Paliesiu keturias stygas“. LVSO I smuikų grupė (koncertm. Z. Levickis), LVSO II smuikų grupė (koncertm. D. Narkevičius), LVSO altų grupė (koncertm. R. Romoslauskas), LVSO violon-čelių grupė (koncertm. V. Šiugždinienė), LVSO kontrabosų grupė (koncertm. G. Bendoraitis). Programoje A. Vivaldi,

F. Schögglo, J.S Bacho, C.M. von Webberio, N. Paganini ir kt. kūriniai

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

18 d. 18 val. — D. Kirilausko fortepijono klasės ir Estijos muzikos akademijos prof. A. Juozapėnaitės-Esmaa fortepijono klasės studentai M. Neverovas. Programoje L. van Beethoveno, R. Schumanno, F. Liszto, E. Griego, G. Bergo, C. Nielseno kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

18 d. 17 val. *S. Vainiūno namuose* — LMTA docentės R. Mataitytės smuiko klasės studentai ir Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos moksleiviai
23 d. 17 val. *S. Vainiūno namuose* — Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos 70-mečiui. Vakaras su šios konservatorijos birbynininkais ir akordeonininkais (mokyto-jai — E. Kozlova ir K. Mikiška)

24 d. 19 val. *Lietuvos nacionalinėje filhar-monijoje* — festivalis „Sugrįžimai“. J. Vaške-vičiūtė (mecosopranas, Lietuva, Vokietija), V. Noreika (tenoras), V. Mončytė (sopranas), M. Lukošūtė (sopranas), A. Rubežius (teno-ras), G. Tiškevičius (tenoras), A. Malikėnas (baritonas), D. Puišys (baritonas), J. Saka-lauskas (baritonas), L. Norvaišas (bosas), K. Glinskaitė (sopranas), K. Damulis (tenoras)

Šv. Jonų bažnyčia

19 d. 18 val. — koncertas „Stabat Mater“. J. Martinkėnaitė (smuikas), L. Mažulytė (sopranas) bei L. Vaitkūnaitė (vargonai). Programoje L. Vaitkūnaitės, P. de Maleingreau kūriniai

Klubas „Jazz kablys“

Kauno g. 3a

23 d. 19 val. — gitaristas D. Dvareckas
24 d. 19 val. — A. Kulikauskas, P. Vyšniaus-kas ir kt.

KAUNAS

Kauno filharmonija

18 d. 18 val. — 200-osioms F. Liszto gimimo metinėms. M. Rubackytė (fortepijonas). Programoje F. Schuberto, F. Schuberto-F. Liszto, F. Liszto kūriniai
20 d. 14 val. — Kauno bigbendo koncertas
22 d. 18 val. — Kauno pučiamųjų instrumen-tų orkestras „Ąžuolynas“. Dir. — R. Kukulskis, V. Ramančiūnas, P. Tadaras
23 d. 18 val. — „Oberton trio“: S. Margienė (smuikas), A. Puplauskis (fagotas), J. Punytė (fortepijonas)

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

18 d. 17 val. — poezijos ir publicistikos vakaras „Kaip mes saugome ilgaamžius medžius“. Programoje dalyvauja rašytojai E. Ignatavičius, S. Paltanavičius, filologas A. Antanavičius, etnologas L. Klimka, filosofas R. Ozolas ir kt.
21 d. 17.30 — A.A. Jonyno kūrybos vakaras
23 d. 17.30 — D. Teišerskytės kūrybos vakaras

Nacionalinė dailės galerija

18 d. 16 val. — susitikimas su modernaus ir šiuolaikinio meno muziejaus „Tate“ (D. Britanija) vadovu žiniasklaidos ir audito-rijos formavimo reikalams M. Sandsu

Lietuvos nacionalinis muziejus

24 d. 17 val. — L. Sungailienės paskaita „Etninės kultūros savitumas žemaitiškose dainose“

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejus

18 d. 16 val. — knygos apie poetą, muziej-i-ninką V. Valaitį „Karti žolė kantrybės“ sutiktuvės

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Adomo kvapas : [romanas] / Jean Christophe Rufin ; iš prancūzų kalbos vertė Liucija Baranauskaitė–Černiuvienė, Virginijus Baranauskas. – Vilnius : Žara, [2011] (Kaunas : Aušra). – 485, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9986-34-250-2

Auksaviriai : [romanas] / Edvinas Kalėda. – Panevėžys : Magilė, 2011– .

[D.] 1. – 2011 (Vilnius : Spauda). – 373, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-956-73-0 :

Bagdado sirenos : [romanas] / Yasmina Khadra ; iš prancūzų kalbos vertė Asta Uosytė. – Vilnius : Žara, [2011] (Vilnius : Logotipas). – 262, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9986-34-248-9 (jr.)

Baltoji atmintis : atsivėrimai : [eilėraščiai] / Dalia Poškienė ; [dailininkas Vladimiras Beresniovas]. – Kaunas : Naujasis lankas, [2010] (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 78, [2] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-9955-03-642-5

Baltosios gervelės rožinis : eilėraščiai / Vilija Dumbliauskienė. – Vilnius : Sorre, 2010. – 47, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-95133-2-4

Begaliniam kely : lyrika / Aldona Elena Puišytė. – Kaunas : Savaitraštis „Nemunas“, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 94, [1] p. – Tiražas [150] egz. – ISBN 978-9986-411-79-6 (jr.)

Danielis Štainas, vertėjas : romanas / Liudmila Ulickaja ; iš rusų kalbos vertė Donaldas Kajokas. – Kaunas : Jotema, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 444, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9955-13-283-7 (jr.)

Grafomano įšventinimas : eilėraščiai / Juozas Žitkauskas. – Vilnius : Žuvėdra, 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 93, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-9955-669-77-7

Gražūs laikai : Czeslawas Miłoszas ir Wisława Szymborska / Jerzy Illg ; [iš lenkų kalbos vertė Birutė Jonuškaitė]. – Vilnius : Homo liber, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 102, [2] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-446-006-7 (jr.)

… ir Kaunas verkė : [prisiminimai] / Valdemaras Ginsburgas ; iš anglų kalbos vertė Eglė Kumžaitė. – Patais. ir papild. liet. leid. – Vilnius : Žydų kultūros ir informacijos centras, 2010 ([Kaunas] : Arx Baltica). – 155, [2] p. : iliustr., faks. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-95101-7-0

Įsmokau nebūti : [eilėraščiai] / Marius Burokas. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : BALTO print). – 77, [3] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-9986-16-807-2

Jeruzalės šviesa : ištikimybės istorija : [apie rašytojo, politiko, meno žinovo ir filosofo A. Maïro (1901–1976) gyvenimą] / Michaël de Saint-Cheron ; iš prancūzų kalbos išvertė Valdas Papievis. – Vilnius : Žydų kultūros ir informacijos centras, 2010 (Vilnius : Petro ofsetas). – 159, [1] p. : iliustr., faks. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-95101-4-9

Juodieji želmenys : [romanas] / Edmundas Malūkas. – Panevėžys : Magilė, 2011 (Vilnius : Spauda). – 477, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-956-54-9 (jr.) :

Kerštas : [romanas] / Yasmina Khadra ; iš prancūzų kalbos vertė Asta Uosytė. – Vilnius : Žara, [2011] (Vilnius : Logotipas). – 206, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9986-34-249-6 (jr.) :

Laiškai sūnui / Chesterfield ; iš anglų kalbos vertė Gražina Pruskuvienė. – 2-oji patais. laida. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 249, [1] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-811-9 (jr.)

Lustrum : [romanas] / Robert Harris ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Malinauskas. – Kaunas : Jotema, [2011] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 430, [2] p. : žml. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-9955-13-282-0

Meilės šerifės — netobulų vyrų auklės : romanas / Martina Paura ; iš vokiečių kalbos vertė Danutė Šaduikienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 419, [2] p. – Tiražas 2300 egz. – ISBN 978-9955-38-919-4 (jr.)

Metuose yra 12 vyrų : romanas / Martina Paura ; iš vokiečių kalbos vertė Birutė Lipavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Kaunas : Aušra). – 413, [1] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-38-067-2 (jr.)

Česlovas Milošas: 100-osioms gimimo metinėms paminėti = Ku czei Czesława Miłosza w setną rocznicę urodzin = Czesław Miłosz: a commemoration of his centennial / [koncepcija ir sudarymas: Janina Masalskienė ; vertimas: Martynas Gedvila, Živilė Gimbutaitė, Irena Miklaševič … [et al.]. – [Kaunas : Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2011] ([Kaunas] : Morkūnas ir Ko). – 71, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., angl., lenk. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-9955-12-649-2

Per daug žmogžudysčių : romanas / Colleen McCullough ; iš anglų kalbos vertė Kristina Miliūnienė. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 435, [2] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-813-3 (jr.)

Pusiasuvyra : gruzinų, tadžikų, kazachų, baltarusių, rusų apsakymai, novelė ir apysaka / iš rusų kalbos vertė Jurgus Buitkus ir Ineza Juzefa Janonė. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 165, [1] p. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-637-1

Sauja pelenų : romanas / Sadim Nabruni. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 206, [1] p. – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-9955-03-638-8

Šešios progos numirti : [publicistika ir biografijos epizodai] / Algimantas Čekuolis. – Vilnius : Alma littera, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 251, [2] p. + 1 garso diskas (CD). – Tiražas 10 000 egz. – ISBN 978-9955-38-899-9 (jr.)

Ugnies vartai : istorinis romanas apie termopilų mūšį / Steven Pressfield ; [iš anglų kalbos vertė Aneta Gudelytė]. – [Kaunas] : Luceo, [2010] (Vilnius : Logotipas). – 390, [2] p. : žml. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-678-53-3 (jr.)

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR ŽNYGYTYROS CENTRAS

„Savaitė be žmonių“

Savaitės filmai

Biutiful ****

Tai filmas apie mylintį tėvą, kenčiantį meilužį, užsidariusį savyje vyrą ir sūnų, nelegalų verslininką, vienišą vyriškį, gyvenantį ne pačioje gražiausioje Barcelonos dalyje ir korumpuotoje visuomenėje. Už Uksbalio, skausmingai suvokiančio savo laisvo kritimo būseną, vaidmenį Javieras Bardemas pernai buvo apdovanotas Kanų kino festivalio prizų geriausiam aktoriui, o Alejandro Gonzálezo Iñárritu („Babelis“) filmas nominuotas „Auksiniam gaubliui“ ir „Oskarui“. Personažo vidinę dramą paryškina ir konfliktas su geriausiu vaikystės draugu, kuris tapo policininku. Uksbalis suvokia, kad turi ginti tai, kas jam yra brangiausia... Taip pat vaidina Blanca Portillo, Ruben Ochandiano, Martina Garcia (Ispanija, Meksika, 2010). (Vilnius)

Kazino Džekas **

Filmo herojus Džekas už didžiulius honorarus parūpindavo klientams politinę įtaką, naudingus įstatymus, mokesčių lengvatas, o jų konkurentams – žalingus įstatymų papildymus. Jis mokėjo pasinaudoti politikų rinkimų kampanijomis ir pateikti jiems savo klientų argumentus bei jų dovanas. Tiems, kurie dar turi iliuzijų, susijusių su politika ir politikais, pamokantis George’o Hickenlooperio filmas gali padaryti didelį įspūdį. Likusiems – pagrindinį vaidmenį sukūręs Kevinas Spacey. Taip pat vaidina Rachelle Lefevre, Kelly Preston, Barry Pepper (Kanada, 2010). (Vilnius)

Potiche. Žmonos maištas ****

„Potiche“ prancūziškai yra vaza. Tokia, kuri stovi gerokai apdulkėjusiuose interjeruose. Perkeltine prasme „potiche“ yra žmona, iš tų, kurias lietuviai vadina vištomis. Naujausias François Ozono filmas rodo, kaip tokia tradicinė žmona staiga tampa tikra feministe ir perima vyro vaidmenis. Veiksmas nukelia į 1977-ųjų Prancūzijos provinciją. Siuzana (Catherine Deneuve) yra turtingo vyro žmona. Jis vadovauja skėčių gamyklai ir yra tikras despotas ne tik darbininkams, bet ir žmonai. Darbininkai sumano surengti streiką. Būtent šis dar marksistų skatintas darbininkų kovos prieš kapitalistus būdas pakeičia Siuzanos gyvenimą. Greitai paaiškėja, kad ji turi galvą ant pečių ir moka veikti. Taip pat vaidina Gerard’as Depardieu, Fabrice’as Luchini (Prancūzija, 2010). (Vilnius, Kaunas)

Savaitė be žmonių *

Komedija pirmiausia patriotams, nes kas dar, būdamas sveiko proto, nuspręš mėgautis režisierių Bobby ir Peterio Farrelly humoro jausmu? Tik lietuviai, kuriems glosto savimonei iki tol labiau amerikiečių televizijoje išpopuliarėjusio komiko Jasono Sudeikio pavardės skambesys. Kartu su Owenu Wilsonu jie vaidina du geriausius draugus Riką ir Fredą. Abu susituokę jau senokai, tad nenuostabu, kad jų šeimyniniame gyvenime atsiranda ne tik visagalis nuobodžio pavojus. Žmonos nusprendžia tą gyvenimą pajavairinti: jos suteikia vyrams *carte blanche*. Savaitę jie gali daryti, ko tik širdis užsigeis. Bet, aišku, kai nori geriau, išeina kaip visada. Paaiškėja, kad idealus vienišių gyvenimas visiškai neturi nieko bendra su realybe (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Tikras išbandymas *****

Naujas brolių Joelio ir Ethano Coenų filmas atidarė šiųmetį Berlyno kino festivalį ir turi šansų tapti pelningiausiu visų laikų vesternu. Sukurtas pagal Charleso Portiso romaną, filmas nėra tik 1969 m. vesterno su Johnu Wayne’u perdirbinys. Broliai sakosi labiau likę ištikimi romanui. Jie pasakoja istoriją apie keturiolikmetę mergaitę (Hailee Steinfeld) iš laukinių Vakarų, kuri pasamdo šerifą Rusterį Koburną (Jeff Bridges), kad šis surastų jos tėvo žudiką. Pasirinkimas gana keistas, nes Rusteris – degradavęs alkohikas, jo galimybės nebetiki nickas, išskyrus filmo heroję. Kartu su mergaite bei šerifu žudiko ieškoti vyksta ir Teksaso reindžeris Labefas (Matt Damon). Nors Coenai istoriją papildė savo mėgstamais ironija ir juodu humoru, šis filmas – tikras vesternas. Arkliai, banditai, šerifas, auksas, revolveris, nuostabūs peizažai, kvapą gniaužiančios dvikovos įrodo, kad tai – bene gryniausias (žanro požiūriu) Coenų filmas, tarsi broliai iš tikrųjų būtų užaugę rančoje (JAV, 2010). (Vilnius)

***** – šėdėvras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorius – Linas Vildžiūnas

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Dailė – Monika Krikštopaitytė | Muzika – Kamilė Rupeikaitė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Sigita Ivaškaitė

Publicistika – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čermekaitė

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

18–24 d. – Rango (JAV) – 11.15, 14, 16.30, 19.15, 21.45; Likimo ekspertai (JAV) – 12, 14.20, 16.50, 19.30, 22 val.
19 d. – G. Donizetti „Liučija di Lamermur“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19 val.
18–31 d. – „Kino pavasaris“ (visas repertuaras www.kinopavasaris.lt)
18–24 d. – Pasaulinė invazija: mūšis dėl Los Andželo (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.45, 21.30
Meilė kaip seilė 3 (Rusija) – 11.30, 13.45, 16.15, 18.30, 21 val.
18, 21–24 d. – Karaliaus kalba (Australija, D. Britanija) – 18 val.; 19, 20 d. – 12.30, 18 val.
18–24 d. – Juodoji gulbė (JAV) – 15.30
Kazino Džekas (JAV) – 20.45
19, 20 d. – Ilgo plauko istorija (JAV) – 12.45
18–24 d. – Biutiful (Ispanija, Meksika) – 15 val.
Tikras išbandymas (JAV) – 18.15
Potiche. Žmonos maištas (Prancūzija) – 20.30

Forum Cinemas Akropolis

18–24 d. – Rango (JAV) – 10.30, 13, 15.45, 18.30, 21.30 (liet. k.); 13.15, 18.15 (originalo k.)
Likimo ekspertai (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 19, 21.40; Savaitė be žmonių (JAV) – 11.45, 14.15, 16.30, 18.45, 21.15
18–31 d. – „Kino pavasaris“ (visas repertuaras www.kinopavasaris.lt)
22 d. – Suvaidink mano žmoną (JAV) – 18.45
18–24 d. – Pasaulinė invazija: mūšis dėl Los Andželo (JAV) – 12.15, 15, 18, 21 val.
18–21, 23, 24 d. – Didžiosios motušės namai: obuolys nuo obels... (JAV) – 12.30, 17.15, 21.50; 22 d. – 12.30, 21.50; Meilė kaip seilė 3 (Rusija) – 10.45, 16, 20.45; 18–24 d. – Sanctum (3D, Australija, JAV) – 14, 17.30, 20.30; 18–21, 23, 24 d. – Vykrutasai (JAV) – 10.15, 15, 19.45; 22 d. – 10.15, 15 val.
18–21, 23, 24 d. – Ilgo plauko istorija (JAV) – 14.30; 22 d. – 12, 14.30; 18–24 d. – Ilgo plauko istorija (3D, JAV) – 11 val.

„Skalvijos“ kino centras

Kino festivalis „Kino pavasaris“

18 d. – Socializmas (Šveicarija, Prancūzija) – 17.30
18 d. – Landynė (D. Britanija) – 19.30
18 d. – Erratum (Lenkija) – 21.15; 19 d. – Bemiegių naktų istorijos (rež. J. Mekas, JAV) – 19 val.
19 d. – Pastogė (Bulgarija) – 21.15
20 d. – Tylūs stebėtojai (Rusija) – 18.45
20 d. – Naudingas gyvenimas (Ispanija, Urugvajus) – 20.15
20 d. – Žmogus iš Nuuko (Grenlandija, Danija) – 21.45
21 d. – ...ašaros ir maldos (dok. f., rež. R. Šilinis) – 19.30
21 d. – Apie dievus ir žmones (Prancūzija) – 21 val.
22 d. – Keistas Anželikos atvejis (Portugalija, Ispanija, Prancūzija, Brazilija) – 19.15
22 d. – Keturi metų laikai (dok. f., Italija, Vokietija, Šveicarija) – 21.15
23 d. – Režisieriaus kančios (Italija) – 19 val.
23 d. – Vizionieriai (JAV) – 21 val.
24 d. – Mamos (Makedonija) – 18.30
24 d. – Aurora (Rumunija, Prancūzija, Šveicarija, Vokietija) – 21 val.
Lietuvių filmų programa
21 d. – Myliu kulką tavo širdyje (rež. D. Vaišnoras) – 18 val.
23 d. – Paskui saulę ir ožkas (rež. G. Žickytė, dok. f.) – 16.45
23 d. – Nadiežda (rež. D. Rust, dok. f.) – 16.45
23 d. – Porno melodrama (rež. R. Zabaraus-

kas) – 18 val.; 24 d. – Barzakh (rež. M. Kvedaravičius, dok., f.) – 17 val.
Šarūno Barto retrospektyva
18 d. – Septyni nematomi žmonės (Lietuva, Prancūzija, Portugalija, Olandija) – 15.15
19 d. – Laisvė (Lietuva, Prancūzija, Portugalija) – 17 val.; 20 d. – Namai (Lietuva, Prancūzija, Portugalija) – 16.15; 22 d. – Eurazijos aborigenas (Lietuva, Prancūzija, Rusija) – 17 val.
Kim Kí-duko filmų retrospektyva
19 d. – Sapnas (Pietų Korėja) – 15 val.
20 d. – Kvėpavimas (Pietų Korėja) – 14.30
21 d. – Lankas (Pietų Korėja, Japonija) – 16 val.
22 d. – Laikas (Pietų Korėja, Japonija) – 15 val.
23 d. – Tušti namai (Pietų Korėja, Japonija) – 15 val.; 24 d. – Samarietė (Pietų Korėja) – 15 val.
21 d. – *Seansai senjorams*. Laikas būti laimingam (Čekija) – 14 val.
Ciklas „Karlsono kinas“
19 d. – Karsteno ir Gitės kino išdaigos (animac., Danija) – 13 val.; 20 d. – Eleonoros paslaptis (animac., Prancūzija, Italija) – 13 val.

Pasaka

Kino festivalis „Kino pavasaris“

18 d. – Kai apkabinsiu tavę (rež. K. Vildžiūnas) – 17.15
18 d. – Mūsų nedaug (rež. Š. Bartas) – 17.30
18 d. – Žmogus iš Nuuko (Grenlandija, Danija) – 19.15
18 d. – Šanxai banzai (rež. J. Samulionytė), Man klinikinė depresija ir aš siurbiu žolę (rež. R. Eltermanas), 2H_Dvi valandos (rež. R. Čekuolytė) – 19.30
18 d. – Krokodilas (P. Korėja) – 21 val.
18 d. – Karlosas Šakalas (Prancūzija, Vokietija) – 21.15
19 d. – Režisieriaus kančios (Italija) – 13.30
19 d. – Praėjusios dienos atminimui (rež. Š. Bartas) – 15 val.
19 d. – Mamutas (Prancūzija) – 15.45
19 d. – Paskui saulę ir ožkas (rež. G. Žickytė), Nadiežda (rež. D. Rust) – 16 val.
19 d. – Narvelis (P. Korėja) – 17.30
19 d. – Keistas Anželikos atvejis (Portugalija, Ispanija, Prancūzija, Brazilija) – 17.45
19 d. – Žaliojo drakono vaikai (Vengrija, Lenkija) – 19.30
19 d. – Laisvė kurti (rež. E. Jansas) – 19.45
19 d. – Anarchija Žirmūnuose (rež. S. Drunga) – 21.15
19 d. – 80 dienų (Ispanija) – 21.30
20 d. – Vizionieriai (JAV) – 16 val.
20 d. – Socializmas (Prancūzija, Šveicarija) – 17.30
20 d. – Trys dienos (rež. Š. Bartas) – 18 val.
20 d. – Pakeliui (Bosnija ir Hercegovina, Austrija, Vokietija, Kroatija) – 19.30
20 d. – Aš perėjau ugnį, tu buvai su manim (rež. A. Stonys), Lieknas (rež. J. Gruodienė, R. Ruodis) – 19.45
20 d. – Septyni nematomi žmonės (rež. Š. Bartas) – 21.15
20 d. – Landynė (D. Britanija) – 21.30
21 d. – Trečiadieniai (I. Javaitytė), Pravalas (rež. R. Marcinkus), Kai ji vaikšto šalia (rež. A. Navickaitė), Aš veteranė, Tremtinės (rež. A. Blaževičius, M. Sruogius) – 17 val.
21 d. – Koridorius (rež. Š. Bartas) – 17.45
21 d. – Pastogė (Bulgarija) – 19 val.
21 d. – Tylūs stebėtojai (Rusija) – 19.30
21 d. – Pietinis rajonas (Bolivija) – 21 val.
21 d. – Tušti namai (P. Korėja) – 21.15
22 d. – Barzakh (rež. M. Kvedaravičius) – 17 val.
22 d. – Mūsų nedaug (rež. Š. Bartas) – 17.30
22 d. – Chebriarchatas (rež. R. Čekuolytė) – 18.30; 22 d. – Svetimkūnis (rež. M. Petro-

šius), Nesiseka šiandien (rež. D. Šarutytė), 3 minutės (rež. J. Naraškevičiūtė), Pažaiskime (rež. A. Kazlauskas), Nevykęs scenarijus (rež. K. Sereikaitė, L. Mikuta), Paukštelis (rež. N. Naujalis), Senelis (rež. A. Paškevičius), Tai ne apie obuolį (rež. T. Vilys) – 19.30
22 d. – Naudingas gyvenimas (Ispanija, Urugvajus) – 20 val.
22 d. – Samarietė (P. Korėja) – 21 val.
22 d. – Pasinerk į tuštumą (Prancūzija, Vokietija) – 21.30
23 d. – Knygnešys (rež. J. Trukanas) – 16 val.
23 d. – Atsisveikinimas (rež. T. Donela) – 17 val.
23 d. – Namai (rež. Š. Bartas) – 17.15
23 d. – *Kino vakarai su Izolda*. Profesija: kino aktorius – 18.30
23 d. – Špalvoti kalnai (Kolumbija, Panama) – 19 val.
23 d. – Anarchija Žirmūnuose (rež. S. Drunga) – 19.30
23 d. – Aurora (Rumunija, Prancūzija, Šveicarija, Vokietija) – 21 val.
23 d. – Lankas (P. Korėja, Japonija) – 21.30
24 d. – Laisvė (rež. Š. Bartas) – 17 val.
24 d. – Spalis (Peru, Venesuela, Ispanija) – 17.45
24 d. – Landynė (D. Britanija) – 19 val.
24 d. – Žaliojo drakono vaikai (Vengrija, Lenkija) – 19.30
24 d. – Laikas (P. Korėja, Japonija) – 21 val.
24 d. – Vaikams viskas gerai (JAV) – 21.30

Ozo kino salė

18, 19 d. – Atsisveikinimas (rež. T. Donela) – 14 val.; 18, 19 d. – Anarchija Žirmūnuose (rež. S. Drunga) – 16 val.; 18, 19 d. – Aš aptarmavau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val.
21 d. – Juozas Miltinis. Nežinomas interviu (rež. R. Banionis); Bandymas išsiaiškinti (rež. A. Grikevičius) – 14 val.
21 d. – Žvėris, išeinantis iš jūros (rež. V. Žalakevičius) – 16 val.
21 d. – Duburyš (rež. G. Lukšas) – 18 val.
22 d. – Giedrė (rež. D. Vaišnoras) – 16 val.
22 d. – Myliu kulką tavo širdyje (rež. D. Vaišnoras) – 18 val.
23, 24 d. – Mergina, kuri žaidė su ugnimi (Švedija, Danija, Vokietija) – 15 val.
23, 24 d. – Mergina su drakono tatuiruote (Švedija, Danija, Vokietija, Norvegija) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

18, 19 d. – Rango (JAV) – 10.15, 12.45, 15.45, 18.15, 21, 23.59; 20–24 d. – 10.15, 12.45, 15.45, 18.15, 21 val.; 18 d. – Rango (JAV) – 11 val.; 19–24 d. – 11, 16, 20.45
Savaitė be žmonių (JAV) – 12.15, 14.30, 17, 19.30, 22 val.
18, 19 d. – Likimo ekspertai (JAV) – 11.45, 14.15, 16.30, 18.45, 21.15, 23.45; 20–24 d. – 11.45, 14.15, 16.30, 18.45, 21.15
22 d. – Praradęs atmintį (Prancūzija, Ispanija, Šveicarija) – 17.15
23 d. – Suvaidink mano žmoną (JAV) – 18.15
18 d. – „Happyedless“ 3D vaizdo ir tikro garso koncertas – 19, 21 val.
18–24 d. – Pasaulinė invazija: mūšis dėl Los Andželo (JAV) – 13.45, 16.15, 19, 21.45
18, 19 d. – Sanctum (3D, Australija, JAV) – 14, 17.15, 20.15, 23.15; 20–24 d. – 14, 17.15, 20.15; 18, 21–24 d. – Didžiosios motušės namai: obuolys nuo obels... (JAV) – 15.30, 20.30; 19, 20 d. – 10.30, 15.30, 20.30
18, 22, 23 d. – Potiche. Žmonos maištas (Prancūzija) – 13.30, 23.30; 19 d. – 13.30, 18.30, 23.30; 20, 21, 24 d. – 13.30, 18.30
18, 19 d. – Karaliaus kalba (Australija, D. Britanija) – 13, 18, 23val.; 20–24 d. – 13, 18 val.; 19, 20 d. – Ilgo plauko istorija (JAV) – 11.30; 18–24 d. – Ilgo plauko istorija (3D, JAV) – 10.45

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „Meno dienos“, Bernardinų g. 10, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2617247. Faks. 2611926. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 1000 egz. Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė. Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, Atviros visuomenės instituto Pagalbos fondas Lietuvoje

